ХҮБЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 134 (6324)
ИЮЛИИН 10
ЕТОГНИК
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Парторганизацинуудай зүгһөө комсомольско организацинуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ

Ленинско-сталинска комсомол хадаа бүхы гүрэнэй ба ажахын байгуулалтада партиин үнэн сэхэ туһалагша, тэрэнэй политикые үргэн ниитэ залуушуулай дунда нэбтэрүүлэгшэ мүн болоно.

ВКП(б)-гэй Устав болбол гүрэнэй ажал-ябуулгые үргэнөөр эрхилхэ эрхэ комсомольско организацинуудта олгоно. «Комсомольско организацинууд, — гэжэ Устав соо хэлэгдэнэ, —предприятиин, колхозой, совхозой, эмхи зургаанай ажал-ябуулгада бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха, хүдэлмэрээ һайжаруулха, социалистическэ мүрысөө ба ударничество эмхидхэхэ, ниитын кампанинуудые үнгэргэхэ ябадалдань тэдэнэртэ шухала туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй холбоотой хүдэлмэриин бүхы асуудалнуудые парторганизацинуудай урда табиха ба зүбшэн хэлсэхэ талаар үргэн үүсхэл гаргаха эрхэтэй».

Коммунистическэ байгуулалтын агуухэ зорилгонуудые советскэ арадай мүнөө амжалтатайгаар шиидхэжэ байхада залуушуулые коммунистическэээр хүмүүжүүлхэ талаар комсомолой үүргэ улам дээшэлнэ. Комсомол хадаа шэн зоригтой, баяртай согтой, өөрынгөө хүсэндэ этигэдэг, Эхэ оронойнгоо сүбөөтэ байдалай ба нэрэ хүндын түлөө ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха, Ленин—Сталинай партиин, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотой.

Парти хадаа комсомольско организацинуудые большевистскээр хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ үдэр бүриин туһаламжа үзүүлжэ байхые өөрынгөө бүхы партийна организацинуудһаа хододоо эридэг. Партиин энэ эрилтые хаана, ямар партийна организаци һайнаар дүүргэнэб, тэндэ комсомольско организациин хүдэлмэри һайн байдаг, мүн хаана, ямар партийна организаци комсомольско организацияа һайнаар хүтэлбэрилнэгүйб, тэндэ комсомольско организациин хүдэлмэри муу байдаг ба залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ нангин зорилго гүйсэд дүүргэгдэжэ шадагдадаггүй гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Комсомольско организацияа городской электростанциин парторганизаци һайнаар хүтэлбэрилнэ гэжэ һаяхан ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой пленум дээрэ тэмдэглэгдэһэн байгаа. Энэ партийна эхин организаци хадаа предприятиингаа ажабайдалда комсомольско организациин үүргые улам дээшэлүүлхын түлөө, үйлэдбэриин ба ниитын хэрэгтэ комсомолецуудай үүсхэлые бүри ехэ болгохын түлөө хододоо оролдоно. Комсомолецуудые болон союзнабэшэ залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар шухала асуудалнуудые комсомольско организациингаа урда тус партийна организациин табидагынь, коллективэйнгээ үйлэдбэридэ тэдэнэрэй нүлөөе дээшэлүүлхын түлөө оролдодогынь һайшаалтай.

Иимэнүүд һайн жэшээнүүдые олоорше харуулжа болохо байна. Һүүлэй үедэ зарим партийна комитедүүд комсомольско организацинуудые партийна организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилхэ тухай асуудал пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ хадаа комсомольско организацинуудай хүдэлмэрние партийна организацинуудай анхаралдаа абалаг, һонирходог болоһонние гэршэлнэ.

Гэбэшье, комсомольско организацинуудай үүргые тоодоггүй ябадал гаргадаг, тэдэнние һайнаар хүтэлбэрилдэггүй ушарнууд олохон партийна организацинуудай зүгһөө үзэгдэнэ. Заводойнгоо комсомольско организацние муугаар хүтэлбэрилдэг дээрэһээ ПВЗ-гэй partком ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой тэрэ пленум дээрэ хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байна. Комсомольско организациингаа хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн ололгодо хайхарамжагүйгөөр хандадаг, ВЛКСМ-эй заводской комитедэй ажал-ябуулгые һайнаар ударидадаггүй байһаниинь ПВЗ-гэй парткомой ехэ алдуу болоно. Энээнһээ боложо хэдэн олон комсомолецуудтай ПВЗ-гэй комсомольско организациин хүдэлмэри мүнөө муу байна.

Комсомольско организацинуудай үүргые тоодоггүй ба тэдэнние хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилхэ ябадал Прибайкальска аймагай зарим колхозуудай партийна организацинуудай зүгһөө гарана. Партийна организацинуудай хүтэлбэрилдэггүй дээрэһээ тэндэхи Орджоникидзын, Соведүүдэй VII съездын нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудай комсомольско организацинуудай хүдэлмэри тон муу байна. Комсомольско организацинуудые зарим партийна организацинууд муугаар хүтэлбэрилнэ гэжэ тус аймагай партийна конференци дээрэ шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Теэд, тэрэ шүүмжэлэлһээ мүнөө хүрэтэр ямаршье тобшолол хээгүй байһан ВКП(б)-гэй Прибайкальска айком ехэ алдуу хэнэ.

Комсомольско хүдэлмэридэ партиин айкомой болон тэрэнэй партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таһагай анхаралгүйгөөр хандадаг баримтанууд һаяшаг болоһон ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айкомой пленум дээрэ элирүүлэгдэһэн байна. Комсомольско эдэбхитэдые большевистскээр хүмүүжүүлхэ хэрэгые тус айкомой тоодоггүй байһаниинь пленумдэ хабаадагшад эрид шүүмжэлһэн байна. Түнхэнэй аймагай олонхи партийна эхин организацинууд комсомольско организацинуудые тоогойнь талаар ургуулха асуудалнуудые хэрэгсээдэггүй байна.

Большевистскэ парти хадаа комсомолецуудай зэргэнүүдые ургуулха асуудал угаа ехэ удхашанартай гэжэ хододоо тоолодог. Юуб гэхэдэ, комсомолецуудай тоогой талаар ургалта болбол залуушуултай холбоо барисаагаа улам үргэдхэхэ, олон мянган залуушуулай дунда партиин нүлөөе бүри арбидхаха шэнэ арга боломжонуудые манай партида олгоно. Комсомольско организациин тоогой талаар ургалта болбол тэрэнэй хүдэлмэриин хэмжээе, союзнабэшэ залуушуулай дунда ямар нэрэ хүндэтэй байһыень харуулха байна. Мүн комсомольско организациин ургалта хадаа партийна организациин зүгһөө тэрэние хүтэлбэрилгын хэмжээе харуулха байна.

Республикын олон предприятинуудай, колхозуудай ба эмхи зургаануудай комсомольско организацинуудай зэргэнүүд һулаар ургана, залуушуулай политическэ эдэбхиин ургалтаһаа гээгдэнэ. Энэ хадаа өөһэдөө комсомольско организацинуудай муугаар хүдэлмэрилдэг ба тэдэнэртэ партийна организацинуудай анхарал багатайгаар хандадаг дээрэһээ болоно. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Зэдын айком баталан абаһан олохон шиидхэбэринүүд соогоо комсомолой зэргэдэ үсөөн хүн абтана гэжэ тэмдэглэһэн байна. Теэд энээнэй шалтагаание айкомой баталан абаһан нэгэшье шиидхэбэринь гүйсэд тайлбарилжа шадаагүй байха юм.

Мүн комсомольско организацинуудые хүтэлбэрилгээ партиин Заиграйн, Баргажанай, Тарбагатайн ба бусад айкомууд һуладуулаһхай.

Иимэ ябадалые хойшодоо яабашье тэсэжэ болохогүй.

Комсомольско организацие үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна организаци бүриин шухала зорилго мүн. Залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө партийна организацинууд хадаа комсомольско организацинуудые большевистскээр хүтэлбэрилхэ зэргэтэй.

КОМСОМОЛЕЦУУДАЙ ТУҺАЛАМЖА

Ахын аймагай колхозуул үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр эхилээд, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралгые үргэн дэлэйсатайгаар ябуулжа байна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэнь колхозуудта туһалхын түлэ колхоз бүхэндэ аймагай центрын 7—8 комсомолецууд гаража, набшаһата тэжээл бэлэдхэлсэжэ ба силос даралсажа байна. Комсомолецууд үбһэ хуряалгада ябаһан колхозниудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулха юм.

С. Дмитриев.

ССР Союзай Сэрэгэй Министрын ПРИКАЗ

1951 оной июлиин 8. № 85 Москва город.

Нүхэд летчигууд ба штурманууд, инженернүүд ба технигүүд, агаарай буудагшад ба радистнууд, авиационно механигууд ба мотористнууд, авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд!

Нүхэд солдадууд ба сержантнууд! Нүхэд офицернүүд ба генералнууд!

Энэ жэлдэ советскэ арад сталинска авиацие хүгжөөхэ ба тэрэнэй дайшалхы шадабарие бэхижүүлхэ ябадалда туйлагдаһан шэнэ амжалтануудаар ССР Союзай Агаарай Флодой Үдэрые угтажа байна.

Өөрынгөө советскэ арадта, коммунистическэ партида, түрэл Советскэ Правительствода ба агуухэ вождь ба багша нүхэр **Сталинда** хизааргүй үнэн ябадаг, манай сталинска соколнууд советскэ бүхы сэрэгшэдтэй хамтадаа ябажа, манай арадай зохёон байгуулхы ажалые хёрхо һэрэмжэтэйгээр сахина, Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые найдамтайгаар хамгаална.

Авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд авиационно техникые хүгжөөхэ ба шудалан ашаглаха талаар шэнэ амжалтануудые туйлажа, һайндэрые тэмдэглэнэ.

СССР-эй Агаарай Флодой Үдэрөөр таанадые амаршалан, баяр хүргэнэб, авиационно техникэ ба ниидэхэ мэргэжэл шудалха, жаяг заршамаа бэхижүүлхэ ба авиациин дайшалхы бэлэн байха ябадалые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ саашадаа амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

СССР-эй Агаарай Флодой Үдэрые тэмдэглэн, **захирхамни:**

Мүнөөдэр, 1951 оной июлиин 8-да, манай Эхэ ороной столица—Москвада ба союзна республиканудай столицануудта артиллерийскэ хорин буудалгаар салют хэхэ.

Хүсэн түгэлдэр Сталинска Авиаци мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад ба тэрэнэй шэн зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Большевигүүдэй агуухэ парти мандаха болтогой!

Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Манай агуухэ вождь, багша, гениальна полководец Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр **Сталинда** алдар соло!

ССР Союзай Сэрэгэй Министр Советскэ Союзай Маршал ВАСИЛЕВСКИЙ.

Тушинода болоһон агаарай парад

СССР-эй Агаарай Флодой Үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан агаарай заншалта парад июлиин 8-най воскресеньедэ Москвагай оршондохи Тушинска аэродром дээрэ болоо.

Үдэрэй эгсэ 12 часта фанфарнууд бүгэдэарадай һайндэрэй эхилһэн тухайда соносхобо. Олон зуу мянган москвагайхид, Москва шадарай зон ба ороной нютаг бүриһөө ерэһэн хүнүүд, тус сигналай үгтэхэһөө бүри урид Тушинска аэродромой үргэн талмай дээрэ сугларанхай байба. Эсэгэ ороной шэнэ техникые түгэс шудалһан, Эхэ оронойнгоо жэгүүртэ хүбүүдэй эрхим шадабари ба шэн габьяае һонирхон хараха гэһэн хүсэлэн эдэ зонние иишэ ерүүлээ.

Талмай дээрэ нэрьемэ шанга оваци болон зэдэлбэ. Инаг вождь ба багшаяа амаршалан хэдэн зуу мянган хүнүүд баяртай хүхюунээр альга ташана. Нүхэр И. В. Сталин, нүхэд В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Берия, К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко, М. Ф. Шкирятов, Советскэ Союзай Маршал В. Д. Соколовский, Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, Советскэ Союзай Маршал Л. А. Говоров, Армиин генерал С. М. Штеменко, авиациин генерал-полковник П. Ф. Жигарев, адмирал И. С. Юмашев правительственна ложо соо харагдаба.

Һайндэрэй эхилһэн тухайда зуун ехэ буунууд 20 буудалгаар соносхобо. СССР-эй Гүрэнэй Гимнын һүр жабхаланта ба баярай аялгань ехэ буунуудай дуунуудтай ниилэн зэдэлээ.

Авиацида туһалха Бүхэсоюзна һайндуранай обществын летчигууд-спортсменүүд агаарай парад нээбэ. Челюскинскэ эпопейн үдэрнүүдтэ алдаршаһан, Советскэ Союзай Герой авиациин гвардиин генерал-лейтенант Н. П. Каманин парадай нэгэдэхи отделение хүтэлбэрилөө.

Як-12 гэжэ спортивна 25 самолёт аэродром дээгүүр дүнгинэн гарабад. Түрүүлэн ябаһан самолёт дээрэ нүхэр И. В. Сталинай портредтэй улаа ягаан туг намилзана. Тэрээнтэй зэргэлээд — СССР-эй агаарай хүсэнүүдэй сэнхир тугуудые далбуулһан 2 самолёт шиидэбэ. «Коммунизм тээшэ, урагшаа» гэһэн лозунгтой улаан туг ондоо хоёр машина дээрэ далбан ябаба. Тэрээнһээ саашаа — 16 союзна республиканудай гүрэнэй тугуудые, авиацида туһалха Бүхэсоюзна һайндуранай обществын тугуудые хиидхэһэн спортивна машинанууд жагсаалаар ниидэн үнгэрөө.

Як-18 гэжэ спортивна 96 самолёт огторгойдо харагдаба. Летчигууд жагсаалаа тон шадамараар эмхидэн, советскэ хүн бүхэнэй зүрхэн соо хэзээ бүхэндэ инаг һанагдадаг:

СТАЛИНДА АЛДАР СОЛО

гэһэн үгэнүүдые огторгойн гүн дунда зураглан харуулаа.

Нэрэнь советскэ авиациин хүгжэлтэдэхи алхам бүхэнтэй холбоотой хүнэй, агуухэ Сталинай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан хүсэтэ шанга оваци дахин дахин нэжэгэнэбэ.

Нүхэр И. В. Сталин авиациин хүгжэхэ замые туйлай сэсэн мэргэнээр тодорхойлон, **хамагһаа дээгүүр, хамагһаа саагуур, хамагһаа түргэнөөр ниидэхэ** зорилго пилодуудай урда табиһан байха юм. Нүхэр И. В. Сталин манай летчигууд тухайда хододоо анхарал оролдолго гаргадаг, конструкторнуудай творческэ ухаан бодолые залан ударидадаг байна. Манай арад Эхэ оронойнгоо авиацие — сталинска авиаци, өөрынгөө жэгүүртэ хүбүүдые сталинска соколнууд гэжэ омогорхолтойгоор нэрэлдэг.

Бүлэг бүлэгөөрөө пилотаж хэхэ гээшэ ниидэлгын шадабари мэргэжэлэй дээдэ шата мүн. Энэ хадаа ородой зоригоор үүсхэгдэһэн ба бэелүүлэгдэһэн байха юм. Магад, тиимэл ушарһаа бүлэг бүлэгөөрөө пилотаж имагтал манай орон дотор үргэнөөр хүгжэһэн бололтой. Гурбан, табан, юһэн самолёдууд огторгойдо нэгэн доро тодо, тэгшэ зурагуудые хэдэгынь бидэндэ юрын үзэгдэл болонхой. Гэбэшье, агаарай 25 машинануудай нэгэн доро пилотаж хэлгэнь дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшын ба дабтагдашагүй үзэгдэл болоно. Иимэ зүйл июлиин 8-да Тушинска аэродром дээрэ харуулагдаа. Энээние профессиональна пилодууд бэшэ, харин агаарай спортын элитэ мастер Яков Данилович Форостенкын дүршүүлһэн летчигууд-спортсменүүд гүйсэдхөө.

Антоновой конструкциин планерые нэгэ самолёт буксираар дээрэ асараад, ябашаба. Уданшьегүй моторнуудай хүнхинөөн замхаад, шэмээгүй машинануудай штурвалнуудые Панасенко, Уральская гэгшэд баринхай ябаба. Тус звеное Маргарита Раценская толгойлбо. Энэ нүхэр 1932 он хүрэтэр колхоздо хүдэлмэрилдэг байгаа. Агаарай спортые ехэтэ һонирхон, аэроклубта ошожо ниидэлгын мэргэжэл шудалһан юм. Тиин, үсэгэлдэрэй колхозница мүнөө суутай планеристка, спортын габьяата мастер болонхой.

***

Парадай хоёрдохи—сэрэгэй отделение авиациин гвардиин генерал-лейтенант В. И. Сталин хүтэлбэрилбэ.

Сэрэгэй отделениинь урда урдаһаан пилотаж хэлгээр эхилээ. Энэнь агаарай һайндэрнүүдэй программа соо байдаггүй, юрэ бусын үзэгдэл байба. Тииһээ тиитэрээ энэ пилотаж Яковлевай конструкциин туйлай түргэн реактивна истребительнүүдээр хэгдээ.

Энээние «урда урдаһаан хэһэн пилотаж» гэжэ мэргэжэлтэд нэрэлдэг юм. Бидэ бүри простойгоор ба ойлгомжотойгоор: агаарай дайн гэжэ нэрэлхэ байнабди. Түрибэлгүй түргэнөөр ниидэдэг реактивна хоёр истребительнүүдэй хоорондо хэгдэһэн агаарай байлдаан гэхээр байна.

«Агаарай байлдааншье» дүүрэжэ, түргэн далита машинанууд «Нестеровэй петли» жэгдэ һайнаар хээд, аэродромһоо саашаа ниидэн ошобо. Сталинска эдэ хоёр соколнууд — майор Фокин ба капитан Лапшин зэргэлэн ниидэжэ далда ороо...

...Микоянай конструкциин улаан далита реактивна 5 истребительнүүд Тушинска огторгойдо үзэгдэн, дээдэ пилотажын фигурануудые хэбэ.

Талмайн дээхэнүүр Лавочкинай, Микоянай, Яковлевай, Туполевай, Ильюшинэй конструкциин машинанууд хойно хойноһоон гаража, гайхалтай һонин ниидэлгэнүүдые хэбэд.

Тиихэ зуурань, ногоон талмай дээрэһээ юрэбусын формотой мүнгэн сагаан машинанууд шанха өөдөө дэгдэн гараба. Эдэ хадаа советскэ конструктор Миль гэгшын зохёоһон самолёдууд байгаа.

Парадай сэрэгэй отделение Бериевэй конструкциин, далайн хоёр самолёдуудай ниидэлгэ түгэсхөө.

Авиационно һайндэрэй агаарай-десантно—түгэсхэлэй отделени эхилбэ. Энээние генерал-полковник А. В. Горбатов хүтэлбэрилөө.

Транспортна самолёдһоо 6 парашютистнүүд дэбхэрбэ.

Ёһо болоһон заншалай үндэһөөр, тэдэ парашютистнүүд штурманай расчедуудай зүбые шалгаа.

Спортивна 5 самолёдууд огторгойдо гаража ерэбэ. Тэдэ 1 километр дээгүүр ниидээд, машина бүриһөөнь монсогор юумэ гээгдэн, шэдэһэн шулуун шэнги эршэтэйгээр доошоо шуумайн бууба. Тэдэнэй буулгань 10 секунда соо үргэлжэлөө. Удаалуулан агаарта олон үнгын торгон 5 куполнууд нэгэн доро шахуу задаран тараа. В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ Центральна аэроклубай инструктор Владимир Ивановой хүтэлбэрилһэн спортсменүүд —парашютистнүүд тэндэһээ дэбхэрбэд.

Нэгэ самолёт шэнэ бүлэг парашютистнүүдые аэродромой центр тээшэ асарба. Эдэнэр — агаарай спорт эрхилдэг басагад, авиацида туһалха Бүхэсоюзна һайндуранай обществын гэшүүд. Тус бүлэгые рекордсменка Елена Владимирская толгойлоо.

Парашютна спорт хаанахиһааашье түрүүлэн Советскэ Союз дотор үнэхөөр олониитын спорт болонхой. Парашютна спортын рекорднуудаар манай орон олон жэлдэ удаа удаагаар дэлхэйн түрүү һуури батаар барижа байна. Агаарай ехэ десантнууд тухай асуудалнуудые шэнжэн тодорхойлгын ба бодото дээрэнь эмхидхэлгын эхие советскэ сэрэгэй наукын табиһаниинь арсалтагүй. Тиимэ десантнуудай нэгэниинь воскресениин үдэр Тушинска аэродромой талмай дээрэ буулгагдаа. Звеногоор ниидэһэн транспортна самолёдуудһаа хэдэн зуун парашютистнүүд бууба. Парашютна торгоной гоё һайхан үнгэнүүдынь бүхы огторгойе шэмэглэн, ялабхиба. Энэ һайндэртэ хабаадаһан спортсменүүдэй тоодо шэнэ хүнүүд, дэбхэрэлгын техникые һаяхан шудалагшад олон.

Тушинска аэродром дээрэ буулгагдаһан олоной парашютна десантые майор Дзюбенко бэлэдхээ.

Агаарай парад дүүрэбэ. Сталин тухай дуун аэродром дээгүүр прагуу һайханаар ханхинан зэдэлбэ.

(ТАСС).

Советскэ Союз дотор

Авиомоделист Викторр Хамринай бүхэсоюзна рекорд

В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ СССР-эй центральна аэроклубай авиационно-спортивна комисси Владимирска областиин Гусь-Хрустальна городой пионер Виктор Хамринай туйлалтые XII (планер схематическа модель) классаар бүхэсоюзна шэнэ рекорд болгожо июлиин 5-да батална.

(ТАСС).

Түрүү тракторна бригадын дүй дүршэл

Акмолинска районой Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин тарялан дээрэ элбэг баян ургаса эдеэшэжэ байна. Область дотороо эрхим Петр Омельченкын бригада (Бозагирска МТС) тэндэ таряа хуряаха байна. Бунеевэй методээр хүдэлмэрилхэ зуураа, Омельченкын бригада хабарай тракторна хүдэлмэриин түсэбые хоёр дахин үлүүлжэ дүүргээ. 615 гектарай орондо 900 гектар пар хахалжа, 5 тонно горючи алмаа. Тус бригада 300 шахуу гектар намарай пар хахаланхай. Тракторна хүдэлмэриин жэлэйнь түсэб 75 процент дүүргэгдээд байна.

Энэ амжалта хадаа механизаторнуудай ажалай үндэр культурын, полеводуудтай ниигта хани барисаатай байдагай аша үрэ мүн. Тракторнуудынь миин байнгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Жэжэхэи заһабарие полевой мастерской дотороо хэнэ. Бүхы массивууд карта дээрэнь бэшэгдээд, машинаяа уһаар ба горючяар хангаха газарнууд тэмдэглэгдэнхэй.

Механизаторнуудай культурнаар амаралга тушаа ехэ анхарал табигдана. Бригадын стандань библиотекэ, радиоприёмник, шатар, даам гэхэ мэтэ бии, шэнэ газетэнүүдые хододоо абадаг. Мүрысөөнэй дүнгүүдые показателиин доскада, дайшалхы хуудаһануудта үдэр бүри бэшэжэ тунхаглана.

Петр Омельченкын бригадын механизаторнууд нёдондонойхиһоо хахад һара урид таряагаа хуряаха гэжэ шиидэбэ. Хуряалгынгаа графигые комбайнернууд ба полеводууд сугтаа зохёогоо.

Ондоо районуудай механизаторнууд ба полеводуудай түлөөлэгшэ энэ бригадын станда ерэжэ хүдэлмэритэйнь танилсахадаа, шанарыень эрхим гэжэ мэдэрһэн байха юм. Омельченкын бригадын түрүү дүй дүршэлые бүхы МТС-үүдтэ дэлгэрүүлхэ зорилго табигдаа.

(ТАСС).

Районно Соведүүдэй саг үргэлжын комисси

Ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдком столицын районно Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаба.

Москвагай районно Соведүүдтэ 5 мянга шахуу депутадууд бии байна. Энээнһээ гадна, городской ажахын хэдэн мянган мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, инженернүүд, научна хүдэлмэрилэгшэд, врачууд комиссинуудай үдэр бүриин хүдэлмэридэнь хабаадалсана.

Саг үргэлжын комиссинууд хадаа райсоведэй мэдэлдэ байдаг ажахынуудай хүдэлмэрие шалгаха, хүн зоние ажаһуудалай ба культурна талаарнь хангалгые һайжаруулха хэмжээ-ябуулга зохёохо, городой ажахые хүгжөөхэ түсэбэй гүйсэдхэлые ба райсоведүүдэй гүйсэдкомуудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалган шэнжэлжэ байха уялгатай. Саг үргэлжын комиссинууд мүн лэ һунгагшадай захянуудай гүйсэдхэлые шалгадаг юм.

Саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэрие саашадаа согсолхо ба дүй дүршэлыень андалдуулха зорилгоор, московско городской Соведэй гүйсэдком районно Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй городой зүблөөс зарладаг байха гэжэ шиидэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнууд колхозно ниитые толгойлно

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй шиидхэбэринe хүтэлбэри болгон, манай томодхогдоhон колхозой партийна эхин организаци коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлые улам дээшэлүүлжэ, партийна ба ажалай жаяг заршам нилээд hайжаруулжа шадаhан байна.

Тиигэжэ, коммунистнуудай бүхы хүсэ шадал ажахын-политическэ кампаниинуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ зориюлагдаа. Энэ жэлдэ хабарай тарилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула парторганизациин коммунистнууд тракторна ба тарянажалай бригаданuудта ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Парторганизацяар баталагдаhан партийно-комсомольско группанууд түс бригаданuудта хүдэлмэрилээ. Тэдэ группанууд түс бригадануудай хүдэлмэриин шанарые шалгадаг, дутагдалнуудые элирүүлжэ, зүблөөн дээрэ хэлсэдэг байгаа. Нүхэр Д. Бимбаевай хүтэлбэрилдэг бригадын партийно-комсомольско группа ажахын кампаниинуудай үедэ hайн амжалтануудые туйлаhан. Партгруппорг нүхэр Д. Бимбаев бригадынгаа гэшүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Мүнөө нүхэр Д. Бимбаевай хүтэлбэри доро набшаhата тэжээл бэлдэхэлгэ колхоз дотор эмхидхэгдэнэхэй. Тиин, олон зоной хабаадалгатай воскресникүүд эмхидхэгдэжэ, набшаhата тэжээл муу бэшээр бэлдэгдэжэ байна.

Политическэ хүдэлмэриие сар үргэлжэ ябуулхын тула парторганизациин агитаторнууд хүдэлмэриин шухала участогуудаар хубаарилагданхай. Тэдэнэр ажалшадай дунда газетэ, журналнуудые уншалга эмхидхэдэг, ханын газетэ ба «дайшалхы хуудаhануудые» гаргадаг, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые шалгадаг юм. Жэшээнь, коммунистнууд-агитаторнууд нүхэд Аюржанаев, Намжилов, Цыдыпов гэгшэд улаcхоорондын байдал тухай ба научно-гэгээрэлэй темэнүүдээр лекцинүүдые бэлэдхээд, тарянажалай ба тракторна бригаданuудаар, малажалай фермэнүүд ба гүүртэнүүдээр ябажа уншаhан байна.

Тэрэшэлэн агитаторнууд Гармажап Доржиев, Эрдэни Базаров, Дондок Гармаев гэгшэд ниитэ-политическэ хүдэлмэриие орлодсотойгоор ябуулна. Агитатор Гармажап Доржиев колхозно байгуулалтын хүгжэлтэ тухай хөөрөө үнгэргэхэдөө нютагайнгаа байдал дээрэhээ эли тодо жэшээ абажа харуулдаг юм. «Мүнөө манай колхоз аймаг соохи томо колхозуудай нэгэн болоод байхадаа өөрын хэдэхэн жэлнүүд соо колхозоо электрификацилха, малажалайнгаа хүдэлмэринүүдые механизацилха арга болоо» гэжэ тэрэ өөрынгөө колхозой хүгжэлтын перспективэтэй холбуулан хөөрэнэ.

Манай парторганизациин 32 коммунистнууд бултадаа партийна даалгабаритай. Даалгабариин дүүргэлтэнүүдые парторганизациин бюро ходоо шалгажа байдаг. Коммунист бүхэн партийна даалгабариие hайнаар дүүргэнэ.

Манай коммунистнууд үбһэ хуряалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө ехээхэн хүдэлмэри ябуулна. Коммунист Балдандоржи Батуевай хүтэлбэреэр үбһэ хуряалгын машинанууд, морин тармуурнууд, зэр зэмсэгүүд заhабарилагдажа бэлэн болонхой.

Үбһэ хуряалгын участогуудта коммунист бүхэн хубаарилан табигдахань. Тэдэ партийно-комсомольско 3 группа хүдэлмэрилхэ юм. Тэдэ группанууд үбһэ хуряалгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын ба үбһэнэй валовой суглуулгын түсэбые дүүргэхын түлөө ажалшадые элсүүлхэ байна.

Иигэжэ ажахын кампаниинуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө манай парторганизациин коммунистнууд колхозно ниитые толгойлно.

Д. Нимаев, Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной «Улаан-Шулуута» колхозой парторганизациин секретарь.

Ворошиловградска область. Ворошиловай нэрэмжэтэ Ворошиловска металлургическа заводой коллектив hайнаар хүдэлмэрилнэ. Доменщигүүд 5 hарын турша дотор түсэбһөө гадуур олон мянган тонно шарэм хайлуулаа.

Мүнөө металлургнууд, бүхы советскэ арадтал адли, коммунизмын барилганuудта эдэбхитэйгээр туhална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 2 домено пеэшэнэй хайлуушуулай халаанай эрхим горновойнууд П. Акименко (зүүн гарhаа), И. Димитров. Эдэнэр халаанайнгаа нормые 125—150 процент дүүргэнэ.

ТАСС-эй фотохроника.

Түрүү загаhашадай жэшээгээр ажаллая

Манай республикын загаhанай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад загаhа бариха 1951 оной гүрэнэй түсэбые Сталинска Конституциин үдэр — декабриин 5 хүрэтэр дүүргэхэ, тиигээд ажахын жэлэй эсэс хүрэтэр 46500 пууд эрхим шанартай загаhа, 300 мянган условно банк консервэ түсэбһөө гадуур гүрэндөө тушааха, продукциин шанарые эрид hайжаруулха уялга абаhан байна.

Загаhа барилга дээрэ стахановецуудай түрүү методые ходоод хэрэглэн ажалладаг Ярууны загаhанай заводой комсомольско-залуушуулай бригада (бригадирынь нүхэр Орлов) ажахын 1951 оной үнгэрэгшэ 5 hара соо бүхэли жэлэй программа дүүргээд, мүнөө хоёрдохи жэлэйнгээ программаар ажаллажа байна. Тиихэдэ, нүхэр Александра Татаринкова новаторско ажалаараа Доодо-Ангарскын загаhанай комбинат соо суудa гараhад. Тэрэ хадаа загаhанай хашарhа сэбэрлэхэ мэргэжэлые тон hайнаар шудалаад, өөрынгөө методые бригадынгаа бусад гэшүүдые hургаад, ажалай бүтээсэе арбаад процентээр дээшэлүүлжэ ябадал хангаhан байна.

Улан-Удын загаhа бүйлуулдаг заводой кулинарна цехын коллектив профсоюзай месткомой (түрүүлэгшэ нүхэр А. М. Садовникова) үүсхэлээр социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үнгэрэгшэ хахад жэл соо имагтал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. «Эрхим шанарай» бригадын нэрэзэргэдэ хүртэхэ цех хоорондын тэмсэл мүнөө түс коллективтэ үргэлжэлнэ.

Тэгэд, новаторнуудай шэнэ ба түрүү методые үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри Рыбтрестын олохон предприятинуудта хангалтагүй байнаар. Хэрбээ нэгэ бригадын хүдэлмэреэр hайнаар табихада энээгээрэнь hанзагаа амаршадаг профсоюзай рабочкомуудай хүдэлмэрилэгшэд үшөөл олон. Энэ шухала хүдэлмэри илангаяа Дубининска, Горячинска, Кабанскын болон бусад заводуудай коллективүүдтэ муугаар табигданхай. Түс заводуудай ажахын ба профсоюзна организацинууд түрүү методые үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриие үшөөл тодоргүй зандаа.

Үйлэдбэри дээрэ түрүү метод нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй клубууд, улаан булангууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Теэд, энэ талаар Усть-Баргажанай, Горячинскын болон бусад заводуудай клубууд, улаан булангууд ямаршье хүдэлмэри хэнэгүй.

Стахановецуудай болон новаторнуудай түрүү методуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриин ингэжэ тоогдоогүй дээрэhээ республикын загаhашад гүнээгы гэгдэлдэ ороод байна. Ажахын үнгэрhэн хахад жэлэй турш 8 мянган центнер загаhа түрэндэ дутуу тушаагаад байна. Хэрбээ загаhа барилгые нёлондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал 5 мянган центнерээр гээгдэнхэй.

Эдэ бүхы дутуу дунданuудые дары усадхаха талаар загаhанай промышленностиин предприятинуудай ажахын ба профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд шууд хүдэлмэри абажа, стахановецуудай түрүү методуудые үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлэн, загаhа бариха талаар тохёолдоhон гээгдэлhээ гараха ёһотой.

Тиигээд, ажахын жэлэй гурбадахи кварталай түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, загаhа барилга дээрэ эрид шууд хубилалта хэн, абаhан социалистическэ уялгаа сар болзор соонь нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ услови байгуулха гэшэ загаhашан бүхэнэй хойшолуулашагүй зорилго болоод байна.

С. Собенников, загаhанай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ.

Албахаагшадай социалистическэ мүрысөөн

Советскэ аппарадай хүдэлмэриие hайжаруулха, ажалшадай эрилтые эрхимээр хангаха, гүрэнэй жаяг заршамые сахиха гэшэ гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзна организацинуудай шухала зорилго мүн. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ албахаагшадай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөн ехэ удхашанартай байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй ашаар хүдэлмэриэ hайн дүнгүүдые туйладаг сельскэ ба сомоной Соведүүдэй жэшээ энээниие гэршэлжэ үгэнэ.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ энэ оной нэгэдэхи квартал Хойто-Байгалай аймагай Киндигирскэ сельсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Новикова) түрүү hуури эзэлhэн байха юм. Түс сельсоведэй колхозууд гүрэндөө hү тушааха уялгаа 200 процент, харгын барилгын түсэбые 150 процент, мүнгэн зөөри элсүүлхэ түсэб 139 процент дүүргээ. Гадна, тэндэхи hургуули, медицинскэ пункт, клуб, уншалгын байшан гэхэ мэтэ хүдөөгэй культурын эмхи зургаануудай hайнаар хүдэлмэрилнэ. Киндигирскэ сельсовет хадаа сессиеэ сар соонь үнгэрэдэг ба Соведэйнгээ хүдэлмэридэ депутадуудые ба хүдөөгэй эдэбхитэдые олоор хабаадуулдаг байна. Түс сельсоведэй сесси ба гүйсэдкомой заседани hайнаар үнгэргэгдэдэг, эндэ хэлсэгдэhэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ сельсоведэй депутадууд эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Соведэй сар үргэлжын комиссинууд сельсоведэй болон дээдэ органуудай шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ ууэгдэдэг дутуу дунданuудые имагтал элирүүлэн усадхахаhаа гадна, колхозуудай ажахые саашадаа хүгжөөхын түлөө, ажалшадай материальна ба культурна байдалые hайжаруулхын түлөө тэмсэнэ.

Тиин, эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие hайнаар табиhанайнгаа, сельсоведэй хүдэлмэридэ хүдөөгэй ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадаhанайнгаа ашаар Киндигирскэ сельсовет социалистическэ мүрысөөндэ амжалтануудые туйлаа.

Манай республикын Министрнүүдэй Совет ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй республиканска социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые квартал бүхэндэ гаргажа, мүрысөөндэ илаhадта БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг барюулдаг ба сельсоведүүдэй эдэбхитэдые мүнгөөр шагнадаг байна.

hүүлэй үедэ түс түс мэргэжэлэй албахаагшадай социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Москвагай Калининскэ районой социальна тэдхэмжын таhагай ахалагша тоо бүридхэлшэ Л. Кушнарева энэ хүдэлөөнэй хэлшэ боложо, графигай ёhоор дэлмэрижэ эхилээ hэн.

Ахалагша тоо бүридхэлшэдэй өөрынгөө участогай пенсионернуудай гэртэ жэлдээ хоёрhоо үгы бэшэ ошожо, гүрэнэй зүгhөө тэдэндэ үгтэнэ гү, мүнгэн тэдхэмжэ почтоор дамжажа сар соогоо олгогдоно гү гэжэ шалгаха уялгатай. Тэрэ мэhээ графигай ёhоор хүдэлмэрилхын түлөө мүрысөөн ажалшадай эрилтые хангаха хэрэгтэ горьтой үүргэ дүүргэжэ байна. Ахалагша тоо бүридхэлшэдэй жэшээгээр социальна тэдхэмжын таhагай инспекторнууд мүрысөөндэ оролсоно.

Нүхэр Кушнаревагай үүсхэлые манай республикын албахаагшад халуунаар дэмжэбэ. Тиин республикымнай социальна тэдхэмжын таhагуудай тоо бүридхэлшэд болон инспекторнуудай хоорондо ба таhагуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн дэлгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ оролсоhон Прибайкальскын, Тарбагатайн, Кабанскын аймагуудай социальна тэдхэмжын таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд Улан-Удэ городой Железнодорожно районой социальна тэдхэмжын таhагай инспектор нүхэр Шестакова болон бусад ажалшадай эрилтые hайнаар хангахын тула ехэ оролдолго гаргана.

Нёдондо жэлэй эхиндэ нэгэ районна контороуудай хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөндэ оролсожо эхилээ hэн. Мүрысөөнэй ашаар эдэнэр хүдэлмэриингөө шанарые дээшэлүүлhэн, ажалшадай эрилтэдэ анхааралтайгаар ба түргэнөөр хандадаг болоhон байна. Тэрэнhээ гадна гүйсэтэгшэнуудай дунда мүрысөөн дэлгэрбэ.

Манай республикын сүүдэй хүдэлмэриие хим исполнительнүүд ба нотариальна контороуудай хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй юстициин Министерствын ба гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Шагнагдагшадай дунда Түнхэнэй аймагай нотариус нүхэр Демин, Бичурын аймагай арадай сүүдэй исполнитель нүхэр Савельев болон бусад бии.

Статистическэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө дунда социалистическэ мүрысөө мүн үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Энэ мүрысөөнэй ашаар арадай ажахын шэнэ резервүүд элирүүлэгдэнэ.

Профсоюзна организацинуудай ехэ даа албахаагшадай дунда социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, советскэ аппарадай хүдэлмэриие hайжаруулха ба ажалшадай эрилтые хаhа соонь дүүрэнээр хангаха ябадал туйлаха уялгатай.

Ц. Цыдыпов,
Д. Гомбоев.

Аймсоведэй сесси

Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй IV сесси hаяхан үнгэргэгдэбэ.

Эндэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Немцев ба тэрэнэй орлогшо нүхэр Савкин гэгшэд сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй сессинүүдые зарлаха ба үнгэргэхэ тухай, малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалгын ябаса тухай асуудалнуудаар элидхэлнүүдые хэбэ. Сесси зүбшэн хэлсэжэ асуудалнуудаараа зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаба.

Д. Зурбанов.

„Бурят-Монголой үнэндэ" бэшэгдэhэнэй hүүлээр

Парторганизацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ

Иимэ гаршагтай статья манай газетын майн 13-най номерто толилогдоо hэн. Статья соо Мухаршэбэрэй аймагай Кировэй ба Андреевэй нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд ажалшадай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулгые тооногүй гэжэ хэлэгдэhэн юм.

Статья соо дурсагдаhан баримтануудые бултадаа зүб байжа, дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүд абтаа. Түс колхозуудта агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие hайжаруулха талаар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаhан байна, «дайшалхы хуудаhанууд» гаргагдадаг болоо. Мүн газетэ ба журналнуудые сар соонь хүргэхын тулада түсхай почтальон томилогдоо. Энээн тухай партиин Мухаршэбэрэй айкомой секретарь нүхэр Мирошниченко манай редакцида мэдээсэбэ.

Малай байра барилгые түргэдхэхэ

☆

Д. ЛЕСИК, ВКП(б)-гэй обкомой хүдөө ажахын таhагые даагша

☆ ☆

Ниитын малажалай ашаг шэмэ үгэлгэ түбхын түрүүн үбһэ тэжээлэй базаhаа дулдыдадаг байна. Гэбэшье, адуу малай дулаан ба садхалан үбэлжэлгэ хангасан тэжээлээр хангагдадагүйhь мэдээжэ. Үнгэрэгшэ үбэл Түнхэнэй ба Закаменай аймагуудай колхозууд үбһэ тэжээл ехэтэй аал, малай hайн байраар хангагдаагүй байгаа. Иланга яа энээнhээ шалтагаалжа олон мал гарзалhан байна. Дулаан байратай hаа, мал үбшэлдэггүй ба үбһэ тэжээл багаар гаргашалагдаг.

Адуу малдаа элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэтэеэ хамта манай республикын колхозууд малаа дулаан байраар хангахын тула ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри эгээл мүнөө үедэ ябуулха уялгатай. Республикын колхозууд байгша оной ноябриин 1 хүрэтэр гүрэнэй түсэбэй ёhоор 244 мянган малай байха байра, 250 мянган шубуунай байха байра барижа байха ёhотой. Иимэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргэхын тула партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха байна. Гэбэшье, зарим аймагуудта энэ хүдэлмэриие гэдэргэнь участок болгоо. Зоотехническэ барилгые үргэнөөр ябуулхын тула hаяын үдэрнүүдтэ эрид хэмжээнүүдые абаагүй хадаа зарим колхозууд энээниие ехээр унжагайруулжа, ниитэгээ адуу малые дулаан байраар хангажа шадахагүйн аюулда хүрэжэ болохо байна. Энэ алдууе яабашье дахин дабтажа болохогүй.

Ниитын малажалые дулаан байраар хангаха ябадалда хайшаа хэрэгээр хандахаяа болижо, энэ жэлдэ малай байра бариха гүрэнэй түсэбые колхоз бүхэнэй зааттагүй дүүргэхэ ябадал хангаха гэhэн шангаа эрилтэ ВКП(б)-гэй айкомуудта ба аймгүйсэдкомуудта ВКП(б)-гэй обкомой бюро табиhан байна.

Энэ хүдэлмэриин ябасые эрид түргэдхэхын тула ВКП(б)-гэй обкомой бюро июниин 20-hоо июлиин 20 хүрэтэр малай байра барилгын стахановска hара үнгэргэхые колхозуудта дурадхаhан байгаа.

Энэ hарын турша соо ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын органууд ба колхозуудай правленинүүд малай байра барилгын гэзэдэлые усадхажа, бүхы колхозуудта барилгын сар үргэлжын бригаданuудые эмхидхэхэ ба бэхижүүлхэ, энэ hарын турша соо барилгын модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэ, тэрэшэлэн барилгын хүдэлмэридэ ябаха колхозушадые гаргажа, хүрэхэ тоонол унаа мори тэдэнэртэ хүрэхэ ёhотой байгаа. Стахановска hарын түрүүшын арбан хоногой ябасые хараад үзэхэдэ, адуу малаа дулаан байраар хангахын түлөө оролдоhон аймагуудта зоотехническэ барилгын hара муу бэшээр ябуулагдажа, зарим тэдэ амжалтанууд туйлагдаа. Жэшээнь, Бичурын аймагта энэ хүдэлмэридэ барилгые 23 бригаданууд ябана. Эдээндэ нэмээхэ үшөө 406 колхознигууд гаргагдаhан ба барилгын материалнуудые шэрэхын тула 165 унаа морин үгтэhэн байна. Стахановска hарын арбан хоног соо 2700 кубометр барилгын модон бэлэдхэгдэhэн, 11 байрын барилга эхилэгдэhэн байна.

Түс аймагай Ждановай нэрэмжэтэ томодхогдоhон колхоз стахановска hарын соносхогдохоо урда тээ 16 хүнhөө бүридэhэн сар үргэлжын барилгын бригадатай байhан юм. Тиин колхозой правлени барилгынгаа бригадые бэхижүүлхын тула үшөө 4 хүниие нэмэжэ үгэhэн байна. Гадна, барилгын модо бэлэдхэлгэдэ ба барилгада үшөө 65 хүн ба 40 мори унаа нэмэжэ гаргаа. Тиихэдэ барилгын бригада 5—5 хүнтэй 4 звено болоод, малай 4 байра барижа эхилээ. Малажалай фермэнүүдэй 18 хүн хушаан байрануудые заhабарилжа байна. Энэ аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой барилгын хүдэлмэридэ 40 колхозниигууд ябана. Энэ hара соо түс колхоз хониной, тугалай, шубуунай байрануудые ба нэгэ конюшни барихаар хараалhан байна.

Тэрэшэлэн Закаменай аймагай колхозууд энэ hарада эдэбхитэйгээр оролсоод, малай байра барилга муу бэшээр ябуулжа байна. Барилгын хүдэлмэридэ, модо бэлэдхэлгэдэ ба шэрэлгэдэ, малай байрануудые заhабарилгада 490 колхозниигууд ба 115 унаа морид ябуулагдана. Тиихэдэ 19 барилгын бригаданууд хүдэлмэрилжэ байна. Июниин 3-дахи декада соо энэ аймагай колхозууд малай 14 байра барижа дүүргэhэн, 12 байра барижа захалhан, 4000 кубометр барилгын модо бэлэдхэhэн байна юм.

Тарбагатайн, Зэдын ба Заиграйн аймагуудай зарим колхозуудта барилгын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана. Гэхэтэй хамта, партиин зарим айкомууд ба аймгүйсэдкомууд ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоолые дүүргэхэ ябадалда ёhо тэдыгээр хандажа, барилгын хүдэлмэриие удаашруулан энээниие ябуулха эгээл зохистой сагаа алдажа байна. Баргажанай, Кабанскын, Ярууны, Кяхтын, Кударын, Хоринын ба Сэлэнгын аймагууд малай байра барилгые тэсэшэгүй муугаар ябуулна. Энэ хүдэлмэриие эмхидхэхэдэ Түнхэнэй ба Торинн аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд илангаяа хаяхэрсалгагүйгөөр хандана гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ аймагуудай колхозуудта энэ жэлэй турша соо нэгэшье байра баригдаагүй. Түнхэнэй аймагта мүнөө хүрэтэр барилгын бригаданууд байгуулагдаагүй. Июнь hарын турша соо аяар 8 колхозуудын миид 500 кубометр барилгын модо бэлэдхэhэн байна. Барилгын хүдэлмэридэ ба модо бэлэдхэлгэдэ аймагай 23 колхозууд оройдоо 90 колхозниигуудые ба 24 унаа мори гаргаhан байха юм. Торинн аймагай 6 колхозууд мүнөө хүрэтэр барилгын бригаданuудые эмхидхээгүй, модо бэлэдхэлгэ ба барилгын хүдэлмэридэ үсөөхэн тоо ной хүнүүдые гаргаhан байна. Мүн Хэжэнгын аймагта зоотехническэ барилга муугаар ябуулагдана.

Энэ хүдэлмэриин муугаар ябуулагдажа байhан тухай үшөө нэгэ иимэ баримта харуулна. ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айком ба аймсоведэй гүйсэдком июниин 21-дэ зоотехническэ барилгын стахановска hара үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абаад, 6 хоноhон хойно тэрэнээ сельсоведүүд ба партийна эхин организацинуудта эльгээhэн байха юм. Колхозуудта энэ хүдэлмэри эмхидхэхын тула аймагай хүтэлбэрилхэ 20 хүдэлмэрилэгшэдые гаргахаар шиидhэн байгаа. Тиигээд тэдээнэй hээ миил 8-ниинь колхозуудта гараhан байна. Энэ хүдэлмэриин түлөө сэхэ харюусаха хүнүүд, жэшээнь ВКП(б)-гэй айкомой хүдөө ажахын таhагые даагша нүхэр Шичин, аймгүйсэдкомой хүдөөгэй ба колхозно барилгын таhагые даагша нүхэр Жарников, хүдөө ажахын таhагые даагша нүхэр Дамбаев, гэхэ мэтэ хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Мижитов гэгшэд партийна шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэhээ колхозуудта гараагүй байшоо.

Энэ аймагай «Искра» колхоз хэдэн жэлэй турша соо малай байра баригаагүй, хуушан байрануудынь заhабарилагдаагүй дээрэhээ нархиижа муудашоо. Хүйтэн муу байратай дээрэhээ үнгэрэгшэ үбэл энэ колхозой олон мал гарзалhан байна. Түс колхоз энэ жэл малай 9 байра бариха ёhтой юм. Теэд колхоз энээн хойшо энэ жэл оройдоо 100 кубометр модон бэлэдхэгдээ. Партиин айком ба аймсоведэй гүйсэдком июниин 21-дэ барилгын хүдэлмэриин ябаса хай түс колхозой түрүүлэгшэ тоосоо дуулаха зуураа, энэ hара соо малай 5 байра баригдаха гэжэ колхозой түрүүлэгшын найдуулhан хараадаа абаhан байгаа. Теэд түс колхоз малай байра барилгын хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр эхилээ дүй. Тэрэ мүртэө түрүүлэгшэ нүхэр Ивановой захиралтаар барилгын бригада гэрнүүдые барилгада табигдаа. Теэд колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Путинцев гэгшэ шиидхэбэри дүүргэлдэггүй түрүүлэгшэ нүхэр Ивановой энэ ябуулга тухай асуудал сургаан дээрээ табинагүй. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, партиин зарим айкомууд ба аймгүйсэдкомууд малажалай дулаан байраар хангаха асуудалые үшөө hэргэлэнгүй, өөhэдынгөө табилтаhаа тэмсэлгүйгөөр хандана.

Тэжээл бэлэдхэлэй шиидхэхы сар мүнөө болоод байна. Гэбэшье, малаа ажалые дулаан байраар хангаха асуудал партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай анхааралhаа hара ёhогүй. Колхоз бүхэн энэ үедэ ажал хүдэлмэриэ зүбөөр эмхидхэжэ, энэ хүдэлмэриие түргэнөөр ябуулха уялгатай. Таряа хураалга болотор малай байра барилгые сум дүүргэхэ шухала.

Барилгын хүдэлмэридэ ябаж байгаа барилгын колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, политическо-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ барилгын колхозуудай парторганизацинууд партиин айкомууд бүхы доро туhаламжа хүргэхэ уялгатай.

Агитаторта туһаламжа

Советскэ арадай ажабайдал улам һайжарна

Дайнай хойтохи түрүүшын таабжалай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа Ленин — Сталинай агуухэ партиин сэсэргээн хүтэлбэри доро советскэ арадай түйлаһан шэнэ илалта мүн. Табанжэлэй түсэбые болзорһоноо дүүргэхын тула тэмсэжэ, арадай ажахын бүхы һалбаринууд ажалта түйлаа. Түрүү обшестииго, түрэлхи гүрэнэйнгөө тула шэн зорилгоёор маллажа, советскэ хүнүүд гайхамшагта үрэ дүнгүүдые харуулаа. Советскэ экономико улам хүсэтэй болоо, тэрэнэй ашаар советскэ хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин байра байдалынь нилээд һайжараа. Советскэ арадай байдал саг үргэлжын ургалта хадаа социализмын хубилшагүй, эбдэршэгүй хуули мүн гэжэ табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тон эли тодоор харуулна. Энэ хуули хадаа социалистическэ байгуулалтаһаа эшэ үндэһэтэй байна.

«...Социализм—гэжэ нүхэр Сталин һургана,—марксистскэ социализм хадаа хубиин хэрэглэмжэнүүдые хороохо бэшэ, харин тэрэниие бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ ба урагшалха, эдэ хэрэглэмжэнүүдые хизгаарлаха гү, али хангаха ябадалһаа арсаха бэшэ, харин культурнообсоронгы ажалша хүнүүдэй бүхы хэрэгсээлнүүдые бүхы талаараа бэ ба хүсэд дүүрэнээр хангаха гэжэ удхатай» (Ленинизмын асуудалнууд, 11-дэхи хэблэл, нюур 473).

1946 оной февралиин 9-дэ һунгагшадай уменэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин коммунистическэ байгуулалтын агуухэ программа дэлгэжэ табиһан байна. Нүхэр Сталин хадаа ойрын табанжэл соо, мүн нилээд удаан саг соо бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудые тодорхойлһон байна.

«Ойрын сагта карточна системэ болюулагдаха юм гээшые хэлэнгүйгөөр, — гэжэ нүхэр Сталин тинхэдэ мэдүүлжэ һэн, — үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ, бүхы эд товарнуудай үнэ сэнгэнэ удаа удаагаар химдаруулан ажалшадай ажабайдалай хэмжээе үргэхэ ябадалда онсо анхарал хандуулагдаха байна»...

Нүхэр Сталинай заабаринууд табанжэлэй түсэб соо орон байна. Энэ хадаа арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын һүүлэйхи хүдэлмэринүүдэй программа байгаа. Табанжэлэй түсэб түүхэ хуулиин түсэхай булэг арадай ажабайдалай материальна болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилгонуудта зорюулагдаһан байһан.

Арадай ажабайдалые һайжаруулхын тула манай социалистическэ гүрэн ехээр оролдодог. Капиталистическэ гүрэндэ тад ондоо. Капиталистическэ байгуулалта хадаа арад зондо үлэсхэлэн, зоболон ба үгырэлэ асардаг. Нэгэ талаһаа капиталистнуудай баяжалга, нүгөө талаһаа ажалшадай үгырэлгэ хадаа капитализмын зайлашагүй хуули мүн.

НАЦИОНАЛЬНА ОЛЗО ДОХОДОЙ УРГАЛТА

Арадай ажахын ургалта болбол национальна олзо доходой, советскэ арадай материальна энхэ байдал ба культурна хэмжээнэй ургалта хэмжээ.

1950 ондо манай национальна олзо доход 1940 онтой жэшэбэл 64 процентээр ургаа.

Манай орон дотор национальна олзо доходые хубаалга капиталистическэ оронуудта орходоо принципиальна ондоо удхатай байдаг. Советскэ Союз дотор национальна бүхы олзо доход ажалшадай мэдэлдэ байдаг ба тэдэнэй аша туһада хубаагдадаг. 1950 ондо СССР-эй ажалшад хадаа хубиингаа материальна ба культурна хэрэглэмжэнүүдые хангахын тулада национальна доходой 74 процентые абаа, а үлөөшэ 26 процентнь социалистическэ үйлэдбэриие үргэдхэхын тулада, общественнэ болон гүрэнэй ниитын хэрэглэмжэдэ зорюулагдаар гүрэнэй, колхозуудай болон кооперативна организацинуудай мэдэлдэ үлэһэн байна.

Национальна олзо доходой ургалта хадаа хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин материальна байдалые нилээд һайжаруулха, ехэ мүнгэн зөөриие арадай ажахыда һомолхо ба гүрэнэй материальна ба эдэе хоолой шухала резервнүүдые байгуулха арга олгоо.

Капиталистическэ оронуудта национальна доходой хахадһаа ехэнхиинь бүлэг баяшуулай заргэжа байхадань, үргэн ниитын ажалшадта, ехэнхи арад зондо национальна доходой хахадһаа бага хубинь хүртэдэг. Тэрээнһээ гадна, капиталистнуудай үбэршөөлдэг национальна доходынь ходо ургажа байдаг, ажалшадта хүртэдэг доходынь жэлһээ жэлдэ хорожо байдаг.

АЖАЛШАДАЙ АЖАБАЙДАЛ ҺАЙЖАРНА

Промышленность ба хүдөө ажахын дэбжэлтэ, национальна олзо доходой ургалта хадаа 1947 оной декабрьда мүнгэнэй реформо хэхэ ба эдэе хоолой болон промышленна бүхы эд товарнууд тушаа байһан карточна системые болюулха арга боломжые СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ ба ВКП(б)-гэй ЦК-да олгоһон байна. 1947—1950 онуудай турша соо үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай үнэ сэн гурбан удаа химдарууулагдаһан байна. Энэ хадаа олон арбаад миллиард түхэригэй жэл бүриин сэбэр шүүбэриие ажалшадта үгөө. Байгша оной мартын нэгэнһээ үнэ сэнгүүд шэнээр, дүрбэдэхеэ химдаруулагдаба, энээнһээ арад зон ганса жэл соо 34,5 миллиард түхэриг шүүхэ.

Эд товарнуудай сэнгые саг үргэлжэ химдаруулга хадаа хүдэлмэришэд, албахаагшад болон интеллигенциин салин хүлһые нилээд дээшэлүүлһэн ба хүнэгэлдэһэн промышленна эд товарнуудые худалдажа абаха гаргашынь багадхаа хороожо үгэһэн, советскэ түхэригые улам бата болгоһон байна. Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай олзын, таряашадай олзын ниитэ суммань 1950 ондо 1940 онтой жэшэхэдэ 62 процентээр ургаһан байна.

Советскэ хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци хадаа дайнай урдахида орходоо ехэ продуктнууд болон эд товарнуудые хэрэглэнэ. Гүрэнэй ба кооперативна магазинуудһаа (нютагай ресурсануудһаа эд товарнуудай наймаалгые тоолонгүйгөөр) дайнай урдахи 1940 онойхидо орходоо эдэ үдэһэн сэх юумэн арад зондо 1950 ондо худалдагдаа гэбэл: мяха ба мяханай продуктнууд—38 процентээр, загаһанай продуктнууд — 51 процентээр, малай тоһон—59 процентээр, ургамалай тоһон ба ондоо өөхэн — 67 процентээр, сахар—33 процентээр, кондитерскэ эдлэлнүүд—34 процентээр, гутал—39 процентээр, хлопчатобумажна, ноһон, торгон ба льняной бүдүүд — 47 процентээр, оймһоной эдлэлнүүд—39 процентээр.

Ажалшадай ажаһуудалай һайжарһан тухай культурна болон гэр байдалай товарнуудые ехээр абадаг болоһон ябадал гэршэлжэ үгэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 1940 онойхидо орходоо часы—3,3 дахин, радиоприёмнигууд—6 дахин, гэр байрын электроприборнууд—1,5 дахин, велосипед—2,9 дахин; оёдолой машинанууд—3 дахин шахуу, мотоциклнууд—16 дахин ехээр арад зондо худалдагдаһан байна.

Манай орон дотор хүнүүдэй энхэ байдал гансахан тэдэнэй хубиин гаргашаар бэшэ, мүн гүрэнэй гаргашаар тодорхойлогдодог. Ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгын гүрэнэй гаргашанууд нилээд ургажа, тон ехэ сумма болоо. Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай социальна страхованиин талаар туһаламжа болон түлбэринүүдые, социальна хангалгын пенсинүүдые, санаторинуудта, амаралтын гэрнүүдтэ ба үхибүүдэй газарнуудта путевконуудые түлбэригүйгөөр гү, али хүнгэлэлтэйгээр сэнтэйгээр, олон үхибүүдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ туһаламжа, түлбэригүй медицинскэ туһаламжа, түлбэригүй һуралга ба гүрэнэй хүсэүн дээрэ ажалшадай мэргэжэлые дээшэлүүлгэ, һурагшадта стипенди болон бусад олон түлбэринүүд ба хүнгэлэлтэнүүдые арад зон гүрэнһөө абажа байдаг. Бүхы хүдэлмэришэд ба албахаагшад салин хүлһөө абажа байдаг, жэл бүри хоёр неделиһэ доошо бэшэ саг соо амардаг. 1950 ондо арад зон хадаа дээрэ дурсагдаһан түлбэринүүд ба хүнгэлэлтэнүүдые 120 миллиард үлүүтэй түхэригтэ гэхэ гү, али 1940 онойхидо орходоо гурба дахин ехээр гүрэнһөө абаһан байна.

Капиталистическэ оронуудта нимэ бэшэ. Зэримандань, жэшээлэнь, Англида карточна системэ мүнөө болотор болюулагдаагүй. Капиталистическэ оронуудта эд товарай үнэ сэн хөөрэжэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэнь хорожо байдаг, валютань унажа, ажалшадта тохолог налогуудые улам ехээр түлүүлжэ байдаг.

Жэшээ болгон эгээ хүгжэнги гэдэг капиталистическэ орон, Америкын Холбоото Штадуудые абаад үзэе. США-гэй империалистнууд бүү зэбсэгые айхабтар ехээр бүтээнэ. Сэрэгэй гаргашанууд ажалшадай мүрэн дээрэ хүндөөр ашагдана. 20 миллион шахуу америкамска айлнууд мүнөө үдэ үлэсхэжэ, тулижа байна. США-гэй хүдэлмэришэд ба фермернүүд мүнөө 1938—1939 онойхидо орходоо 8 дахин ехэ налог түлэнэ. Американска хүдэлмэришэн налогуудые түлэхын тула салин хүлһэнэйгөө гурбанай нэгэ шахуу хубиинь үгэхөөр баалагдана.

АЖАЛ ХЭХЭ ЭРХЭ

Советскэ Союзда хүдэлмэригүйдэлгэ үгы ба байхашьегүй. СССР-эй арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэд ба албахаагшадай тоо 1950 ондо 39 миллион 200 мянга хүрэжэ, 1940 онойхиһоо 7 миллион 700 мянган хүнүүдээр олон болоһон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүүрэмсээр сэрэгһээ табигдаһан советскэ сэрэгшэд мэргэжэл дуршэлдөө тааруу ажалаар хүсэд хангагдаһан байна.

Капиталистическэ оронуудта олон миллион хүнүүд ажалгүй. Олон солдадууд дайнһаа бусажа ерээд, хүдэлмэри олоогүй. Гансахан Америкын Холбоото Штадуудта 25 миллион хүдэлмэригүйшүүл ба бага хүдэлмэритэйшүүл тоологдоно. Олон зон хаяа газаа хонохо, хаядаһа суглуулжа, үлэсэхэ зобохо баатай болоод байна.

Советскэ Союз соо табанжэлэй турша соо түйлай ехэ гэр байрын барилга бэелүүлэгдээ. Дайнай үедэ дайсан хэды олон городууд, тосхонууд болон деревнинүүдые һандаргаһаниинь элитэ. Олон миллион советскэ хүнүүд гэр байргүй үлөө һэн. Социалистическэ гүрэн гэр байрануудые барилгада тон ехэ мүнгэ табяа. Табанжэлэй эсэстэ гүрэнэй предприятинууд ба албан газарнуудаар, нютагай Советүүдээр, мүн городууд болон хүдэлмэришэдэй поселогуудай арад зонуудаар 100 гаран миллион квадратна метр ниитэ талмайтай гэр байранууд шэнээр баригдаһан ба һэльбэн заһагдаһан байна. Тэрээнһээ гадна, хүдөө нютагуудта 2 миллион 700 мянган гэрнүүд һэльбэн заһагдаа, шэнээр баригдаа.

Советскэ орон дотор ажалшадай гэр байрын условинууд саг үргэлжэ һайжаржа байна. Энэ хадаа арадай ажабайдалай ургалтын тодо баримта мүн. Капиталистическэ оронуудта түбхинэһэн түб кварталнуудынь капиталистнууд ээлээд, үгытэй ядуушуулда түбхинөөгүй заха булан дайралдаар. Америкэдэ гурбанай нэгэ хүниинь нүхэн соо байдаг, тиин тиимэ нүхэнүүд США-гэй гэр байрын аяар 20 процент болоно. Тэндэ гэр байрын түлөө түлбэридэ хүдэлмэришэнэй салин хүлһэнэй гурбанай нэгэ хубинь ошодог (гэхэтэй хамта манай советскэ хүдэлмэришэн гэр байрынгаа түлөө өөрынгөө олзын ойродоо 4 процентые түлэдэг байна).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ КУЛЬТУРЫН БАДАРАЛТА

Манай орон дотор формоороо национальна, удхаараа социалистическэ советскэ культура бадаран хүгжэжэ байна. Дайнай хойтохи табанжэл соо ажалшадай культурна хэмжээн шэнээр ургаба. 1949 онһоо бүгэдэнниитын долоонжэлэй һуралсалда Советскэ Союз ороо. Эхин, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудтахи, техникумууд ба дунда һуралсалай бусад газарнуудтахи һурагшадай тоо табанжэл соо 8 миллионоор ургажа, 1950 ондо 37 миллион болобо. Һуралсалай дээдэ заведенинүүдтэ 1950 ондо 1 миллион 247 мянган студентнүүд һуража байба. 1940 ондо 812 мянга байгаа.

Советскэ оронной арад зоной дунда интеллигенциин, тэрэ тоодо техническэ интеллигенциин тоо олошорно. Табанжэл соо ороной арадай ажахыда дээдэ һургуулитай 652 мянган, дунда һургуулитай 1 миллион 278 мянган специалистнууд нэмэжэ ороо. 1940 онтой жэшээлхэдэ арадай ажахыда хүдэлмэрилдэг специалистнүүдэй тоо 84 процентээр ургаба.

Орон дотор культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һэргээн бодхоогдожо, дайнай урдахиһаа олон болоо. Городууд болон деревнинүүдтэхи ниитын библиотекэнүүдэй тоо 1940 онойхиһоо 15 процентээр олошороо. Номуудай тиражынь дайнай урдахитай жэшэбэл 84 процентээр, киноустановконуудай тоо нэгэ хахад дахин олон болоо.

* * *

Советскэ хүнүүд өөрынгөө үглөөдэрэй байдал тээшэ этигэлтэйгээр хараа харана. Тэдэнэр дайнай хойтохи түрүүшын табанжэлэй турша соо Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро һэжэ, амгалан тайбан ажалай фронт дээрэ гайхамшагта илалтануудые туйлаа. Арадай энхэ ажабайдалай хэмжээн нилээд ургаа.

Саашадаа коммунистическэ барилгын түлөө улам абьястайгаар ажаллажа, арадай ажахые хүгжөөжэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаха ёһотойбди. Энэ хадаа арадай ажабайдалай саашанхи, улам ехэ бадаралта хангаха байна.

Калининскэ область. Вышневолоцко хлопчатобумажна комбинадай Кагановичын нэрэмжэтэ фабрикын ээрэгшэ-комсомолка Зоя Патрикеева ниткын таһаралгые усадхаха шэнэ метод зохёожо эхилэбэ. Энэ метод болбол ээрэһэн ниткые улам жэгдэ ба бүхэ болгоно.

Энэ методые хэрэглэхэдэ, ээрэлгын шанар һайжараа, ээрэлгэдэ дахин таһаралгань 25—30 процентээр бага болоо.

Фабрикын коллектив түс метод хэрэглээд, һайн шанартай олон тонно пряжа нэмэжэ абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: новатор-комсомолка Зоя Патрикеева таһарһан нитка залгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд бэлэдхэгдэбэ

Кяхтын культурно-гэгээрэлэй һургуулиие 25 залуу хүдэлмэрилэгшэд дүүргэжэ гараа. Һургуулиие дүүргэгшэдэй олонхинь культурын байшангай директорнүүдээр, инструктор-массовигуудаар, ураһайханай хүтэлбэрилэгшэдөөр, аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагуудай инструкторнуудаар хүдэлмэрилхын тулөө эльгээгдэбэ.

Һургуули дүүргэхэдөө онсо шалгарба гэһэн тэмдэгтэй диплом абаһан студентнэр Шагдаржап Раднаев Москвагай библиотечнэ институтта, Жамсо Артиков — Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Улан-Үдын педагогическэ институтта һурахаар эльгээгдэхэнь.

С. Зодбоев.

Колхозуудта автомашинануууд үгтэбэ

Республикын колхозууд өөһэдынгөө ажахые Эсэгэ ороной заводуудай бүтээһэн машинануудаар зэбсэглэнэ. Бурмонкоопсоюзай Иркутска базаһаа «ГАЗ—51» гэжэ 20 автомашина асарагдаад, республикын колхозуудта үгтэбэ. Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай «Коммунизм», Бичурын аймагай Молотовой ба Сталинай нэрэмжэтэ, Закаменай аймагай Ждановай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд эдэ машинануудые абаа.

Энэ оной гурбадахи ба дүрбэдэхи кварталнуудта үшөө 60 автомашина абтаха байна.

Д. Колмаков.

Улаан булан түхеэрэгдэбэ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Мысовая узелай 8-дахи околодкодо улаан булан уран гоёор шэмэглэн түхеэрэгдээ. Хүдэлмэришэд ба замай обходчигууд сүлөөтэй сагтаа тэндэ сугларжа, радиодамжуулга шагнадаг, шэнэ газетэ, журналнуудые уншадаг юм.

Мүн тэндэ эдэбэ темээр элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүд болоно. Тиин хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагаа культурнаар амаржа үнгэргэнэ.

Н. Святогор.

Пионернүүд мүшэр набшаһа бэлэдхэлсэнэ

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин правлени ба партиина эхин организаци пионерскэ лагерь нээбэ. Мүнөө түс лагерьта 30 үхибүүд амарна. Лагериин начальнигаар тэндэхи эхин һургуулиие даагша нүхэр Алексеев хүдэлмэрилнэ. Үхибүүд лагерьта амархынгаа хажуугаар, колхозойгоо ниитын малда набшаһата тэжээл бэлэдхэлсэнэ.

Пионернүүд хадаа Алексеевэй ба колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын гэшүүн нүхэр Дармаевай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилжэ, мүнөө 100 гаран центнер тэжээл бэлэдээд байна.

А. Нагаслаев.

Залуушуулай вечер үнгэргэгдэбэ

Һургуулинуудта һуралсалай жэлэй дүүрэһэнтэй дашарамдуулан Иволгын аймагай культурын байшанда «Манай ороной залуушуулда хаанашье харгы нээлтэтэй» гэһэн темээр вечер һаяхан үнгэргэгдөө. Түс вечер хадаа дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулай ямар мэргэжэлые шэлэн олохо ба залуушуулда амаралтые культурнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь туһалха гэһэн зорилготой байгаа.

Культурын байшангай Советдэ багшанар, комсомолецууд-эдэбхитэд хабаадалсажа, вечер үнгэргэлгын түсэб зүбшэн хэлсэһэн юм. Энэ вечерtэ 23 үдэрэй туршада бэлэдхэл хэгдээ. Аймагай библиотекэ «СССР — дэлхэй дээрэ эгээл түрүү культуратай орон» гэһэн темээр фотовыставкэ эмхидхээ. «Бидэ бүхы хүдэлмэришэдые болон бүхы таряашадые культурна ба эрдэм бэшэгтэй болгохые хүсэнэбди. Энээниие бидэ бэин байһаар түйлахабди» гэжэ арадай агуухэ багша И. В. Сталинай хэлэһэн үгэнүүдээр выставкэ гаршагладгаһан хай.

Выставкын түрүүшын разделынь «ССР-тэ барандаа һурадаг» гэһэн гаршагтайгаар хэгдэжэ, арадай гэгээрэлдэ зорюулагдаһан байна. Хоёрдохи разделынь манай орон дотор культурна эмхи зургаануудай ба советскэ интеллигенциин кадрнуудай ургалтые харуулна. Улаадхидань — дайнай хойтохи Сталинскэ табанжэлэй үедэ Иволгын аймагта һургуулинуудай ба һурагшадай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай болон интеллигенциин ургалта эли тодоор харуулагдаһан байна. Һурагшадай мэргэжэл шэлэн олоходонь туһаламжа болгон Эхэ ороноймнай томо томо городуудтахи, республикынмнай болон хүршэ областьнуудтахи дээдэ һургуулинуудай, техникумуудэй карта-схемэ эли тодо газарта халагдаһан байна. Тэрэнэй дэргэдэ справкын стол эмхидхэгдэнхэй.

Үдэшын 9 час багта культурын байшанда дунда һургуулиие дүүргэгшэд, ахалагша классуудай һурагшад, зунай амаралтада ерэһэн студентнэр ба һурагшадай түрэлхид суглараһан байна. Тэдэнэр илангаяа карта-схемын ба справкын столой дэргэдэ олоороо сугларан, дежурилжа байһан багшаһаа элдэб асуудалнуудые һурана. Һурагшад шэлэн олоһон мэргэжэл тухайгаа хөөрэлдэнэ. Тэрэшэлэн энэ үедэ түсхай комнато соо шатаршадай турнир болоо.

«Бидэнэр коммунизм байгуулнабди» гэһэн темээр багша А. Т. Кокоринагай лекци уншалгаар вечер нээгдээ. Тэрэ хадаа манай ороной залуушуулда эрдэм бэлигэй үргэн замай нээгдэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ, һурагшадые ехээр һонирхуулаа.

Лекциин һүүлээр багша нүхэр Чернобровкинагай хүтэлбэри доро концерт табигдаба. Культурын байшангай коллективэй дуушад «Ужам даа түрэл оромни», «Каток дээрэ», «Тракторист нүүдэй марш», дунда һургуулиин һурагшад «Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэд» гэһэн ба бусад дуунуудые ирагуу һайханаар дуулаа. Тэрэшэлэн концертын программа соо уран уншалга, элдэб танцанууд ба пляскануууд оролсоо.

Мүн концертһээ гадна, литературна викторина үнгэргэгдэһэн, аттракционууд хүдэлмэрилһэн байна. Тиигэжэ түс вечер ехэ һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө.

Культурын байшан «механизаторнуудай үдэр» гэһэн темээр тематическа вечер үнгэргэхэеэ бэлэдхэжэ байна.

А. Герасимова.

Репертуарна материалнууд аймагуудта эльгээгдэнэ

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай республиканска Управлени колхознигууд, МТС ба совхозой хүдэлмэришэдтэ харуулагдаха шэнэ репертуарна материалнуудые ба хүгжэмэй инструментнүүдые аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта эльгээжэ байна. Тэдэнэй дунда А. Шадаевай — «Колхозой зоотехник», А. Арсалановай — «Эржэмаагай эдэбхи» гэжэ нэгэ акттай шэнэ пьесэнүүд бии.

Үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ хүдэлмэрилхэ агитбригаданууддта эльгээгдэхэ пьесэнүүд ба бусад материалнууд бэлэдхэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, И. Луковскиин — «Хоёрдохи хилэ» (ородһоо оршуулагдаһан), А. Ульянинскиин— «Сүлөөтэ поезд» гэжэ нэгэ акттай пьесэнүүд бэлэн болонхой. Тэрээнһээ гадна, Баргажанай, Сэлэнгын, Ахын, Тоириин, Мухаршэбэрэй ба бусад 12 аймагуудай культурын байшангуудта хуур, лимбэ гэхэ мэтын 4 янзын инструментнүүд эльгээгдэхэнь.

Гадна, БМАССР-эй габьяата артистнууд Ф. Иванов ба А. Арсаланов гэгшэд хүдөөгэй ураһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй зохёоһон танцануудта нотонуудые зохёон бэшэбэ. Тэдэ танцануудай дунда Хэжэнгын ба Түнхэнэй аймагуудай культурын байшангуудай ураһайханай самодеятельностиин коллективтүүдэй зохёоһон танцанууд бии юм. Тэрэшэлэн «Бүхэ барилдаан», «Наадан» гэжэ танцануудта нотонууд бэшэгдэһэн байна.

Мүнөө эдэ танцануудай нотонууд аймагуудта эльгээгдэхээр бэлэдхэгдэжэ байна.

Н. Бадмацыренова.

Үшөө дахин зунай худалдаан тухай

«Хабар-зунай үедэ хэгдэхэ худалдаа наймаанда бэлэдхэхэ тухай» тогтоол соогоо БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол промышленна эд товарнуудые болон эдээ хоолой эдлэлнүүдые үргэн ассортиментээр худалдахатааа хамта, зунай халуунда унда хараалха юумэнүүдые элбэгээр худалдахыень Бурмонкоопсоюзай ба Бурмонторгын системын организацинуудые уялгаһан байгаа. Энэ тогтоолые рыбкоопнууд, сельпонууд ба аймпотребсоюзууд олонхинь дүүргэжэ эхилээ.

Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай рыбкооп квас, алкоголгүй брага, сироптой уһа, хүйтэн кисель, компот гэхэ мэтэнүүдые элбэгээр худалдадаг болоо. Түс рыбкоопын пекарниин мастер Агриппина Вашенко эрхим шанартай брага, квас гэхэ мэтые үйлэдбэрилэн гаргаха технологиие шудалаа. Рыбкоопын хүдэлмэрилэгшэд загаһашадай бригаданнуудта, ойро шадар байдаг тосхонуудта ошожо, нүүдэл наймаа хэдэг болонхой.

Тиихэдэ, Түнхэнэй аймагай Кыренскэ, Торско, Хойморой сельпонуудай магазинууд ба киоскнуудта унда хараалха элдэб зүйлэй уһан, мүн аршаан наймаалагдана.

Баргажанай промкомбинадай һайнаар хүдэлмэрилдэг дээрэһээ, аймагай центрэ ажаһуугшад ундаа харюулха зүйлнүүдээр дүүрэн хангагданхай. Гэбэшье, түс аймагай Уро-Читканай, Сувын ба Уланай сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэд унда харюулха зүйлнүүдые аймпромкомбинадһаа абаашажа худалдаха гэжэ оролдоногүй.

Тэрэшэлэн Заиграйн аймпотребсоюзай сельпонууд энэ хүсэлэмжэ хангалтагүйгөөр эрхилнэ. Аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай таһагые даагша нүхэр Пискунов унда харюулха зүйлнүүдые худалдахаһаа байтагай, бусадшье эд товарнуудаар нүүдэл худалдаа хэнэгүй. Түс аймагта энэ хүдэлмэриие һайнаар табиха бүхы условин бии. Тэдэ, энэ арга боломжоё заиграйнхид ашаглажа шаданагүй. Эндэ квас, морс гэхэ мэтэнүүдые үйлэдбэрилдэг ОРС-нууд бии. Тэдэ, тэдэнэртэй мүнөөшье хүрэтэр договор баталаадүй занадаа. Городһоошье абаашажа наймаалнагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые түргэн зайлуулжа, республикын правительствын тогтоолые дүүргэлгэ аймпотребсоюзуудай ба сельпонуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн. Гадна, Улан-Үдэ городой ажалшад хадаа аптекоуправлениин системэ «Аршаанай» уһа хэзээнһээ асаржа, худалдагша ааб гэжэ хүлеэһээр ниинэй.

«Аршаанай» уһа наймаалха тухай гаргагдаһан республикын правительствын тогтоол хэнэй гэмээр иимэ удаан саг соо дүүргэгдээгүй гэхэ? гэжэ БМАССР-эй эдээ хоолой промышленностиин Министр нүхэр К. Т. Барабановһаа асуугдана.

Д. Данилов.

Естественно-научна темэдэ

Наранай хиртэлгэ

Наранай хиртэлгэ гээшэ байгаалиин эгээ hонин үзэгдэлнүүдэй нэгэн болоно. Наранай хиртэлгые наринаар шэнжэлжэ үзөөд, энэ хадаа, үдэр hүни хоёрой hэлгэгдэлгэ щэнги, мүн лэ тиимэ юрын үзэгдэл гээшэ гэжэ эрдэмтэд харуулhан байна.

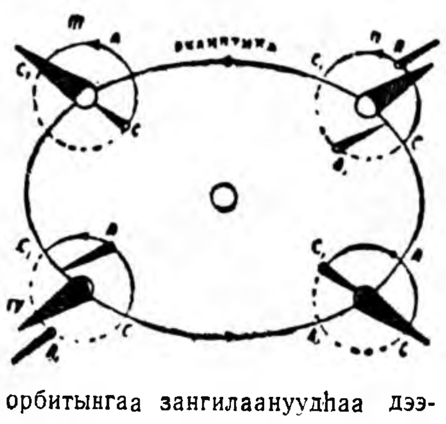
Наранай хиртэлгэ болбол юртэмсын тала лайда соо Наран, Газар, hара гурбанай байдаг байдалhаа болодог.

Манай Газар гээшэ юртэмсын юhэн планетэнүүдэй нэгэн мүн гэжэ уншагшадта мэдээжэ. Газар болбол эллипс гэhэн түхэреэншэг орбитаар (замаар) Нарые тойродог, тэрэ зуураа мүн өөрынгөө голые тойрожо эрьелдэдэг. Газарай бүмбэрсэгэй Наранда шарагдаад байhан таладань үдэр, нүгөө, саашаа хараhан таладань hүни байдаг. Газар гээшэ Нарые 365 сутка соо гү, али нэгэ жэл соо тойрон ябажа гарадаг, тиихэлээрээ Газарай орбитын түхэреэншэг дээрэhээ Газар Наран хоёрой хоорондохи зай жэл соо хубилжа байдаг: тэрэ зайнь нэгэ заримдаа 147 миллион километр, нүгөө заримдаа 152 миллион километр байдаг.

hара болбол Газарые дахан ябадаг юм. Газарые тойроходоо hара болбол мүн лэ түхэреэншэг орбитаар (замаар) ябадаг, тиимэhээ Газар тус орбитын центртэ дүтэхэнэ байдаг. Энээн дээрэhээнь hара Газар хоёрой хоорондохи зай баhа хубилжа байдаг: нэгэ заримдаа тэрэнь 350,4 мянган километр, нүгөө заримдаа 400 мянган километр болодог. hара Газар хоёрой хоорондохи дунда зэргынь зай хадаа Газар Наран хоёрой хоорондохи дунда зэргын зайhаа 400 дахин бага юм. Энээнэй хажуугаар hарын хүндэлэниинь (Газарай хүндэлэнhөө 4 дахин бага юм) Наранай хүндэлэнhөө мүн лэ 400 дахин бага байдаг. Иимэ дээрэhээ Наран hара хоёр ехэ багаараа адли шэнгеэр бидэндэ харагдадаг.

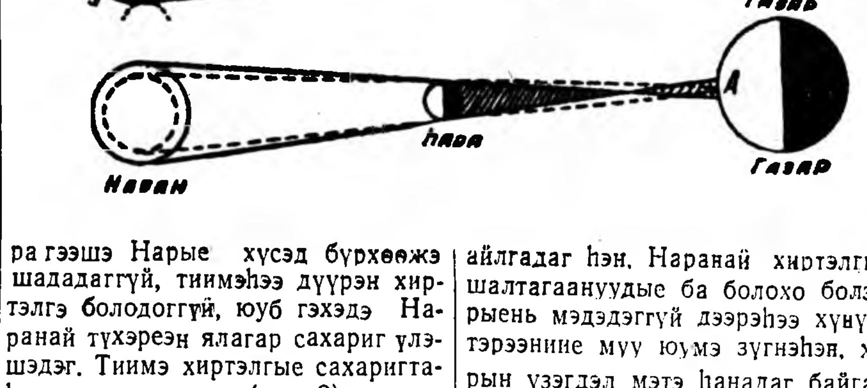
hара болбол Газарые 29 хоног соо тойродог, тиихэлээрнь бидэ шэнэ ба арбан табанай hара гэжэ илгаруулдагбди. hара гээшэ Газар Наран хоёрой эрид хоорондуурнь гарадаг, гэрэлтээд байhан талань саашаа, Наран тээшэ хараад байдаг дээрэhээ, бидэндэ харагдадаггүй. Энэл үедэнь Наранай дүүрэн хиртэлгэ болодог юм. Тиимэ болохолоороо, hара гээшэ Газар Наран хоёрой хоорондуур гарахадаа Нарые бидэнhээ халхалдаг, тиихэдэнь Наранай хиртэлгэ болодог байха юм.

Гэбэшье, шэнэ hарын гараха бүриил Наранай хиртэлгэ болодоггүй. Ушарынь иимэ юм. hарын орбитые Наранай орбитатай сасуулхада 5 градус тухай булан гараад, хэлтыд гэhэн байдаг, тиимэhээ hарын орбита Наранай орбитые жэлдээ хоёр дахин хүндэлэн гарадаг, тиихэдээ тушаа тушаагаа байhан хоёр точко дээгүүр гарадаг, тэдэ точконуудынь hарын орбитын зангилаанууд гэжэ нэрлэгдэдэг. Шэнэ hара заримдаа

орбитынгаа зангилаануудhаа дээгүүр гү, али доогуур гарашадаг, тиихэдэнь Наранай хиртэлгэ болодоггүй (1-дэхи зураг, II, IV). Шэнэ hарын заримдаа орбитынгаа зангилаануудhаа дүтүүр гарадаг, тиихэдэнь hарын hүүдэр газарта тудадаг, тиигэжэ наранай хиртэлгэ болодог (1-дэхи зураг, I, III), hарын ябажа ябадаг туладань мүн тэрэнэй түхэреэн hүүдэрынь Газарай нюруун дээгүүр минутын 30 километр түргэнөөр ябажа гарадаг. hарын hүүдэрэй үргэниинь 250 километр юм, энэ зай соо Наранай дүүрэн хиртэлгэ болодог. Энэ зуруудhаа газаа тээ зад, дүтэшэг байhан газарнуудта Наранай дутуу хиртэлгэ болодог, юуб гэхэдэ Наранай зарим хубинь hарада халхалагдадаг.

Газарhаа hарын эгээ холо байхада, харин Газарта Наранай эгээ дүтэ байхада, hарын үзэгдэдэг хэмжээнь Наранайхиhаа бага байха юм, тодорхойлон хэлэхэдэ hара болбол Наранhаа бага шэнги харагдаха юм. Тиихэлээрнь hа-

ра гэээшэ Нарые хүсэд бүрхөөжэ шададаггүй, тиимэhээ дүүрэн хиртэлгэ болодоггүй, юуб гэхэдэ Наранай түхэреэн ялагар сахариг үлэшэдэг. Тиимэ хиртэлгые сахаригтаhан хиртэлгэ гэдэг (зур. 2).

Наранай хиртэлгэ хэр олон дахижа болодог юм? Наран гээшэ жэл соо дээрэ дурсагдаhан hарын орбитын зангилаае ото гарадаг, тус зангилаануудые гү, али хиртэлгын областьнуудые дайрангүй гаража шадахагүй юм, тиихэлээрнь заабол хиртэлгэ болодог. Нэгэ зангилаагайнь хажуугаар Наранай гарахада, хоёр удаа шэнэ hара гаража болохо юм, тиихэлээр хоёр дутуу хиртэлгэ болоожо магад юм. Нэгэ шэнэ hарань хиртэлгын область соо Наранай оромсоор гараад, нүгөөдэнь тус областьhоо гарахаяа ябатарнь гарадаг.

Хэрбээ нэгэ дүүрэн хиртэлгын гү, али удаа дараа хоёр дутуу хиртэлгын болоо хада, удаадахи хахад жэл соонь, тодорхойлон хэлэбэл, Наранай хоёрдохи зангилаада хүрэтэр шэнэ hарануудынь Нарые хиртүүлдэггүй. Хоёрдохи зангилаада Наранай хүрэхэдэнь, тэндэ нэгэ гү, али хоёр хиртэлгэ болодог. Тиимэ хадаа, Наранай хиртэлгэ жэлдээ хоёрhоо дүрбэ хүрэтэр болодог (дүүрэн, дутуу, сахаригтаhан).

Эдэ хиртэлгэнүүдынь Газарай ондо ондоо тээнь болодог, тиимэhээ бидэ бултыень хараха аргагүйбди. Мүн үүлэтэй байгаа хада, Наранай хиртэлгэ харагдадаггүй.

Мүнөө сагай наука Наранай хиртэлгые олон жэл урид мэдээд, тэдыдэ болохо гэжэ секунда хүрэтэр точноор заадаг. Мүнөө үедэ 2162-дохи он хүрэтэр болохо Наранай хиртэлгэнүүд барандаа урид мэдэгдэнхэй юм. Манай Бурят-Монголдо харагдаха Наранай дүтын хиртэлгэ 1952 оной февралиин 26-най үдэр болохо юм.

hарын орбита жэл соо аажамаар эрьелдэжэ, байдалаа хубилгадаг, тиимэhээ Наранай хиртэлгэнүүд жэл бүри мүн тэрэл hара, үдэртөө болодоггүй. Гэбэшье, 18 жэл 11 сутка болоод лэ Наранай хиртэлгэнүүд энээнhээ урда болоhон hара, үдэрнүүдтээ болодог байха юм.

Хаанта засагай үедэ Наранай хиртэлгэнүүд хүнүүдые hурдүүлэн айлгадаг hэн. Наранай хиртэлгын шалтагаануудые ба болохо болзорыень мэдэдэггүй дээрэhээ хүнүүд тэрээниие муу юумэ зүгнэhэн, харын үзэгдэл мэтэ hанадаг байгаа. Дарлан мүлжэгшэд энээниие ашаглан, энэ мухар hүзэглэлые улам бухэжүүлдэг hэн.

Хүнүүдэй нүгэлэй ехэ болоходо, хорото Рааха Нарые залгихаа добтолдог гэжэ ламанар номнодог байhан юм. Энэ «аюулые» зайлуулхын тулада үргэл, мүргэл хэхэ гэжэ номнодог hэн.

К. Дмитриев.

КИНО

„Булад солдат“

Арадай-сүлөөрэлгын алдарта армиие Хитадай ажалшан арад байгуулжа, түрэл ороноо гоминдановска урбагшадhаа ба империалистнуудhаа сүлөөлөө. «Булад солдат» гэжэ Хитадай уранhайханай шэнэ фильм арадай- сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэдэй шэн зоригто баатаршалгые үнэн зүбөөр ба эли тодоор харуулhан зохёол мүн.

1946 оной зун арадай-сүлөөрэлгын армиин нэгэ полк сэрэгэй заводой түхеэрэлгэнүүдые хадада гаргажа нюугаад, сүлөөлhэн газараа саг зуура орхихо баатай болоно. Полкынгоо сухариха замые дайсадhаа хамгаалха гэhэн захиралта абаад, Чжан Чжи-цзянь гэгшын взвод үндэр хабсагай дээрэ үлэнэ. Энэ багахан бүлэг сэрэгшэд олон тоото гоминдановецуудаар хүреэлэгдэжэ, 6 сүүдхын туршада эрэлхэгээр тэмсэнэ. Тэдэнэй эдихэ хоолынхшье ба hомо хэрэгсэлнүүдыншье барагдана. Тиихэ үедэ арбаад наhатай залуу солдат Сяо Лю үбэрэйнгөө карманhаа Мао Цзе-дунай багахан портрет гаргаад, эндэhээ саашаа хайшааше ошохогүйбди гэжэ нүхэдтөө хандан хэлэнэ. Тэдэнэр барандаа тиихэбди гэжэ инаг вождиингоо портредэй урда тангаригаа үгэнэ.

Тэдэнэр дайсантай шанга тулалдаанда орожо, эрэлхэгээр байлдана. Энэ байлдаанда тэдэнэй олонхинь алагдажа, командир Чжан, повар Лао Ван ба эдир сэрэгшэ Сяо Лю гэгшэдые гоминдановецууд олендэ абана. Дайсанай тагнуулшад заводой түхеэрэлгые нюуhан газарые заажа үгэгты гэжэ тэдэниие хатуу шангаар мүшхэн мүрдэнэ. Хэршье зобоогоо туляагаа, элдэб мэхэ гохо хээшье хадаа дайсад эдэ 3 сэрэгшэдэй эрэлхэг зоригые хухалжа шадаагүй. Үбгэн Лао Ван ба эдир Сяо Лю гэгшэд өөhэдынгөө арадай эрхэ сүлөөтэ байдалай түлөө ами наhаяа гамнангүйгөөр үгэнэ. Тэдэнэй командирые гоминдановецууд хэлэшэгүй муухайгаар зобооно. Тиигээшье хадань эрэлхэг коммунист тэдээндэ нэгэшье үгэ хэлэнэгүй. Тэрэ үнэхөөрөө булад солдат байhанаа харуулна.

Үргэн ниитэ ажалшадтаяа арадай-сүлөөрэлгын армиин нигта холбоотой байhаниинь фильмын эхинhээ түгэсхэл хүрэтэрнь элеэр харуулагданхай. Тус армиин сэрэгшэд таряашадай ургасаяа хуряахадань туhалалсана. Тэрэшэлэн таряашад армияа эдеэ хоолой зүйлөөр ба бусад хэрэгсэлнүүдээр хангана.

Мүн жиирэй хитад эхэнэрэй хүсэ зоригынь фильм соо гүнзэгы удхатайгаар харуулагданхай. Гоминдановска офицернүүд Чжанай эхые дуудан асаруулаад, хүбүүгээ үгэдөө оруулжа, заводой түхеэрэлгэ хаана нюулсаhыень хэлүүлэ гэжэ гухирна. Зүгөөр, эрэлхэг хүгшэн тэдэнэй мэхэдэнь ороногүй, харин «Чжан, ши геройш» гэжэ хүбүүндээ хандан дайсадай дуулаhаар байтарнь хэлэнэ. Чжанай эхэтээ ба хүбүүнтээ уулзалгые харуулhан үе кино харагшадай зүрхэ сэдьхэлые тон ехээр хүдэлгэнэ.

Арадай армиин частьнууд хүсэтэ добтолго хэжэ, дайсанаа үй бута сохижо, намнан үлдэнэ. Тиигэжэ хитад арадай үнэн хүбүүн Чжан эхэтээ хамта дайсанай хара hабарhаа сүлөөлэгдэнэ.

Чжанай взвод хитад арадай агууехэ вождь Мао Цзе-дунай хүтэлбэреэр байгуулагдаhан арадай-сүлөөрэлгын армиин багахан хубинь юм. Зүгөөр, энэ армиин бүхы сэрэгшэд тэдээн шэнги эрэлхэгээр хорото дайсадтай тэмсэжэ, түүхэтэ илалта туйлаhан байна.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөтэ байдалай түлөө арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэдэй ами наhаяа, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр тэмсэhыень болон арми ажалшан арад хоёрой хоорондохи халуун холбоо барисаае үнэн зүбөөр харуулhан «Булад солдат» гэжэ реалистическэ фильмые Дунбейскэ киностуди зохёон гаргажа, ехэ амжалта туйлаа. Арадай-сүлөөрэлгын армиин баатар сэрэгшэдэй hайн hайхан шэнжэ шанарынь энэ фильм соо ехэ хүсэтэйгөөр ба этигэмээр харуулагданхай. Түрэл ороноо гоминдановска урбагшадhаа ба империалистнуудhаа сүлөөлөөд, шэнэ байгуулалтын замаар дабшан ябаhан Хитадай Арадай республикын залуу киностудиин гаргаhан энэ зохёол хүмүүжүүлхы ехэ удхашанартай.

Манай республикын кинотеатрнуудай экран дээрэ «Булад солдат» гэжэ хитадай уранhайханай энэ фильм табигдажа байна. Тэрэниие советскэ кино харагшад ехэ омогорхолтойгоор харана.

А. Плишкина.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 7. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай hайндуратанай отрядуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд июлиин 7-до дайсанай 3 самоледые унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, июлиин 8. (ТАСС). Фронтын зарим участогууд дээрэ Арадай армиин частьнууд Хитадай hайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа американо-английска интервентнүүдэй сэрэгүүдтэ ба лисынмановецуудта гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай Армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ. Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад июлиин 8-да дайсанай 3 самолёдые унагаагаа.

Ким Ир Сен корейскэ уран-зохёолшодтой ба уран-зураашадтай хөөрэлдэбэ

ПХЕНЬЯН, июлиин 5. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын премьер-министр Ким Ир Сен корейскэ уранзохёолшодтой ба уранзураашадтай уулзаа гэжэ «Минчжу Чосон» газетэ мэдээсэнэ. Американска интервентнүүдтэ эсэргүү, өөрынгөө эхэ ороной эрхэ сүлөө ба бэеэ даааха байдалай түлөө нангин дайе корейскэ арадай хэжэ байгаа үдэрнүүдтэ, эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ корейскэ арадай гаргаhан баатаршалга харуулха, өөрынгөө зохёолнуудаар арад түмэниие шэнэ габьяануудта зоригжуулха гэhэн угаа ехэ зорилго уранзохёолшодой ба уранзураашадай үмэнэ табигдана гэжэ Ким Ир Сен хэлэбэ

Кореяын творческо хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдаhан зорилгонуудые зааха зуураа, уран зохёолнуудай шанарые дээшэлүүлхэ, арадай зохёолые гүнзэгыгөөр шудалха, космополитизмда эсэргүү тэмсэхэ шухала гэжэ Ким Ир Сен тэмдэглэбэ.

Өөрынгөө эсэгэ ороной нэрэ хүндэ, эрхэ сүлөө ба бэеэ дааха байдалай түлөө Кореяын хүбүүд ба басагадай гаргажа байгаа баатаршалга, эрэлхэг зоригые тодорхойгоор харуулhан шэнэ зохёолнуудые корейскэ уранзохёолшодhоо ба уранзураашадhаа арад хүлеэнэ гэжэ Ким Ир Сен хэлэбэ.

Кореяын ажалшадай hэрэмжэ

ПХЕНЬЯН, июлиин 5. (ТАСС). Американска агрессорнүүд хадаа тагнуулшад ба хорлон hүйдхэгшэдые Арадай армиин тылдэ эльгээхэ гэжэ hэдэнэ. Корейскэ арад тон хёрхо hэрэмжэ гарган, тэдэ дайсадые барижа, үгы хэнэ. hүүлэй үедэ Хойто Кореяын элдэб районуудта хорлон hүйдхэгшэ хэдэн американецууд ба лисынмановецууд баригдаа.

Американска тагнуулай hургуули дүүргэhэн лисынмановец Чон Чжу гэгшын баригдаhан тухай «Нодон Синмун» газетэ мэдээсэбэ. Энэ диверсант нютагай ресторанай албахаагшадтай холбоо тогтоохо ба тэдэниие өөрынгөө албанда элсүүлхэ гэжэ hэдэбэ; нютагай партийна ба ниитын хүдэлмэрилэгшэдые хорлохо зорилготой байгаа. Энэ бандит баригдажа тушаагдаа.

Хэдэн парашютистнууд-хорлон hүйдхэгшэдые таряашадай бариhан тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

США-гэй юстициин Министрын заналта

НЬЮ-ИОРК, июлиин 4. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, США-гэй юстициин министр Макграт мэдүүлгэ хэбэ, тэрээн соогоо, түрмэдэ hуухаар июлиин 2-то ерээгүй, американска компартиин 4 хүтэлбэрилэгшэд — Холл, Грин, Уинстон ба Томпсондо туhалhан хүн бүхэниие сүүдтэ үгэхэб гэжэ занаба.

ФБР (американска тагнуул) компартиин 4 хүтэлбэрилэгшэдые июлиин 2-hоо хойшо ехээр бэдэржэ байна гэжэ Макграт тэмдэглэбэ.

Монгол арадай республикын арадай Ехэ хуралай сесси дээрэ

УЛАН-БАТОР, июлиин 6. (ТАСС). Монгол арадай республикын арадай Ехэ суглаанай нэгэдэхи сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Үдэрэй заседани дээрэ сесси хадаа арадай Ехэ хуралай мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат Ширендыбэй элидхэл соносоhон ба баталhан байна. Депутат Бага бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэл хэбэ. Тэрэнэй hүүлээр сесси 1951 оной гүрэнэй бюджедые зүбшэн хэлсэжэ эхилээ.

24 депутат үгэ хэлэжэ, 1951 оной гүрэнэй бюджедые бүгэдөөрөө hайшааба.

Финанснуудай министр Молонжамца түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй hүүлээр, өөрынгөө уялгануудые МНР-эй правительствын орхиhон тухай премьер-министр маршал Чойбалсанай мэдүүлгэ уншагдаа. Правительствын ажал-ябуулгые нэгэн hаналаар hайшаагаад, сесси хадаа республикын шэнэ правительство бүридүүлхые маршал Чойбалсанда даалгаба.

Үдэшын заседани дээрэ 1951 оной МНР-эй гүрэнэй бюджет тухай хуули нэгэн hанаагаар баталан абаа. Энэ жэлдэ республикын гүрэнэй бюджет доходуудай талаар 351.4 миллион түхэриг, гаргашануудай талаар 346,4 миллион түхэригөөр баталагдаа.

Сесси МНР-эй арадай Ехэ хуралай президиумые hунгаба. МНР-эй арадай Ехэ хуралай президиумэй түрүүлэгшээр депутат Бумацэнде, түрүүлэгшын орлогшоор депутат Цедыб, президиумэй секретаряар депутат Баир hунгагдаба.

Тэрэнэй hүүлээр сесси хадаа маршал Чойбалсанай табиhан ёhоор, МНР-эй шэнэ правительствые маршал Чойбалсан түрүүтэйгээр нэгэн hаналаар батална.

Энээгээр сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Польшодо национальна урьhаламжа амжалтатайгаар захигдаа

ВАРШАВА, июлиин 6. (ТАСС). Польшын финанснуудай министр мүнөөдэр мэдээсэл толилбо, тэрээн соонь, 1200 миллион злотых хэмжээтэйгээр Польскэ республикын правительствын гаргаhан национальна урьhаламжа бүхы арадай нэгэн hаналта дэмжэлгээр угтагдаа гэжэ хэлэгдэнэ.

Урьhаламжа захижа эхилhээ хойшо үнгэрhэн 20 үдэр соо 8401160 гражданин 1.578.510.220 злотых хэмжээгээр урьhаламжа захиба. Тиин урьhаламжын хараалагдаhан сумма ... миллион злотых мүнгөөр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Французска коммунистическэ партиин парламентска группын мэдүүлгэ

ПАРИЖ, июлиин 6. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Французска коммунистическэ партиин парламентска группын нэгэдэхи заседани үсэгэлдэр Бурбонско ордон соо боловбо.

Депутадууд-коммунистнууд Морис Торездэ эльгээхэ бэшэгэй текстые нэрьемэ альгаташалган до... абаба.

Тэдэнэр арадайнгаа үмэнэ абаhан уялгануудтаа үнэн байхаб гэhэн тангариг үгөө.

Парламентска группые Жак Дюкло хүтэлбэрилхэ гэжэ заседани дээрэ шиидхэгдээ.

Тегерандахи английска посольствын советнигэй мэдүүлгэ

ДЕЛИ, июлиин 6. (ТАСС). «Дели Таймс» газетын Тегеранhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, Тегерандахи английска посольствын советник Уокер иранска худалдаа наймаанай ба промышленна бүлэг нюурнуудай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэ үедөө иигэжэ мэдүүлбэ: мүнөө Иранда боложо байгаа экономическа бэрхэшээлнүүдэй ба ажал хэрэгэй эдэбхиин доошоо ороhоной гол шалтагаанинь юуб гэбэл, Иранда американска товарнуудай түхэhэн ябадал болоно гэжэ английска экономическа экспертнүүд тодорхойлно. Тиимэhээ. иранска промышленностиин бүтээн гаргаhан товарнууд худалдаанда ябанагүй. Энэнь предприятинуудые ха... ха ба хүдэлмэригүйшүүлэй т... олошоруулха ябадалда хүргэнэ.

Уокерой хэлэhэнэй ёhоор, э... байдалhаа мултархын тула иранска правительство зохихо хуули гаргажа, Ирандахи американска импортые хизаарлаад, дотоодын худалдаа наймаа дэлгэрүүлхэ ёhотой.

Уокерой мэдүүлгэ хадаа тегеранска зонхилхы нюурнуудые ехэ hонирхуулба.

Харюусалгата редактор **Б. А. ОЧИРОВ.**

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — **«Туйлдаа хүрэгшэдэй заговор»** (12, 14 часуудhаа), **«Булад солдат»** (16, 18, 20, 22 часуудhаа), **«Кубанска хасагууд»** (23 час 30 минутаhаа).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Владимир Ильич Ленин»** (11, 13 часуудhаа), **«Волочаевска үдэрнүүдтэ»** (15, 17, 19, 21 часуудhаа), **«Минии инаг дуран»** (23 часhаа).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03631. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000